ҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

39-дэхи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

СС-эй Буряадай обкомой, Улаан-Үдын горкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй орган

273 (10027) | 1962 оной ноябриин 20, вторник | Сэн 2 мүнгэн

Ленинэй хараа шэглэлые шууд сэхээр бэелүүлэн, совет арад өөрынгөө ажалаар социализмын хүсэн түгэлдэр экономико байгуулаа, мүнөө тэрээндэ түшэглэн, коммунизмын материально-техническэ үндэһэ һуури байгуулха зорилгые амжалтатайгаар бэелүүлнэ.

(КПСС-эй ЦК-гай Пленум дээрэ **Н. С. Хрущевой** хэһэн элидхэлһээ).

Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитедэй Пленум тухай
ИНФОРМАЦИОННО МЭДЭЭСЭЛ

КПСС-эй Центральна Комитедэй Пленум 1962 оной бриин 19-дэ Кремлиин Ехэ Ордон соо нээгдээ.

СССР-эй экономикые хүгжөөхэ, арадай ажахые партийталаар хүтэлбэрилхэ тухай асуудалые Пленум зүбшэн сэхэ байна.

Энэ асуудалаар КПСС-эй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, СР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ нүхэр С. Хрущев элидхэл хээ.

Центральна Комитедэй составта ородоггүй партиин обуудай нэгэдэхи секретарьнууд, КПСС-эй зарим обко болон крайкомуудай промышленность болон хүдөө кые эрхилдэг секретарьнууд, партиин промышленна центрнүүдэй горкомуудай нэгэдэхи секретарьнууд он секретарьнууд, союзна болон автономито республикадай Министрнүүдэй Соведүүдэй түрүүлэгшэнэр, областьдай болон хизаарнуудай ажалшадай депутадуудай Соведүүдэй гүйсэдкомуудай түрүүлэгшэнэр, союзна республикануудай госплануудай болон совнархозуудай түрүүлэгшэнэр, союзна республикануудай хүдөө ажахын продуктнуудые абаха, бэлэдхэхэ министрнүүд, хүдөө ажахын, уһанай ажахын болон барилгын министрнүүд, „Сельхозтехникын“ союзна республиконуудтахи нэгэдэлнүүдэй түрүүлэгшэнэр, зарим предприятинуудай директорнүүд, промышленна болон хүдөө ажахын үйлэдбэриин түрүүшүүл, СССР-эй болон РСФСР-эй министерствэнүүдэй, гүрэнэй комитедүүдэй хүдэлмэрилэгшэд, түбэй газетэ, журналнуудай редакторнууд, КПСС-эй ЦК-гай аппарадай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй харюусалгата хүдэлмэрилэгшэд ЦК-гай Пленумэй хүдэлмэридэ хабаадахын тулада уригдаһан байна.

КПСС-эй ЦК-гай Пленум хүдэлмэрээ үргэлжэлүүлһээр.

СССР-эй ЭКОНОМИКЫЕ ХҮГЖӨӨХЭ, АРАДАЙ АЖАХЫЕ ПАРТИЙНА ТАЛААР ХҮТЭЛБЭРИЛХЭ ТУХАЙ

62 оной ноябриин 19-дэ КПСС-эй ЦК-гай Пленум дээрэ нүхэр Н. С. ХРУЩЕВОЙ хэһэн элидхэл

ҮҮД!

ин гурбадахи про баталан абаһан XXII үнгэрһэнһөө хойшо а үлүүтэй саг үнгэрөө. шиидхэбэринүүд, пар нэ Программа олонии жэлтые тон ехээр түр үгөө. Үнгэрһэн жэлэй бидэнэр дотоодынгоо алда, мүн уласхоорон он байдалда ехэ ам удые туйлаабди. Ма гүүд амжалтатайгаар гдэнэ, ленинскэ пар нүүлдэг хараа шугам дүн үгэнэ гэжэ хэ нэр хүсэд үндэһэ ба байнабди.

низмын материально кэ үндэһэ һуури бай талаар парти болон экономическа гол зо араар бэелүүлэгдэжэ жэ хамагай түрүүн хэрэгтэй.

дэһэ һуури байгуул тэ СССР-эй арадай хүгжөөхэ долоон жэ шүхала шатань бо нэ. Энэ түсэбые бэе тулада совет арадай ролдолго зорюулаг Коммунизмын мате техническэ үндэһэ йгуулха хараа шэг үүлхэдээ манай пар скэ агууехэ һургаа наар хүтэлбэри болго ямар онсо өөрэ шэнжэтэйб гэхэдэ, политика бэшэ, харин экономикын иимэ хүтэлбэрилгэдэ булюу ехэ удха шанартай байһан тухай болбосоронги арадуудай шэнэ түүхэдэ анха түрүүнээ табигдана гэжэ хэлэхэдэ болохо байна» гээд В. И. Ленин заагаа һэн.

Ленинэй хараа шэглэлые шууд сэхээр бэелүүлэн, совет арад өөрынгөө ажалаар социализмын хүсэн түгэлдэр экономико байгуулаа, мүнөө тэрээндэ түшэглэн, коммунизмын материально-техническэ үндэһэ һуури байгуулха зорилгые амжалтатайгаар бэелүүлнэ.

Нүхэдүүд! Ороной арадай ажахые хүтэлбэрилгые саашадань һайжаруулгые партиин түрүүшын ээлжээнэй, шухалын шухала зорилгонуудай нэгэн болгон XXII съезд табиһан байна. Коммунизм үргэн далайсатайгаар байгуулжа байһан эрхэ байдалда промышленность, барилга болон хүдөө ажахые хүтэлбэрилхэ талаар шэнэ, бүри ехэ эрилтэнүүд табигдана. Мүнөө ажахын хүдэлмэриие юрэл һайжаруулха бэшэ, харин партиин шиидхэбэринүүдые бүри амжалтатайгаар бэелүүлхэ хэрэгые хангажа шадахаар арадай ажахые партиин зүгһөө хүтэлбэрилгые эмхидхэлэй талаар шэнэдхэн хубилгаха тухай эндэ хэлэгдэнэ.

зие хүдэлмэришэн ажалшадай илажа, гартаа абаһанай һүү экономикын, арадай эмхидхэлгын, бүрид хяналтын, үйлэдбэ тэмбэрилгын асуудал үүшын ээлжээндэ та гэжэ манай партиие, эниие байгуулагша Ильич Ленин һур. Эдэ һанал бодол вет засагай ээлжээ онууд» гэжэ ленин гай һаяхан толи бүлэгүүд соо илан тодоор харагдана.

ие хүтэлбэрилхэ зо ноо совет засагай рүүшын ээлжээндэ байна. Энэ зорил

Арадай ажахые хүгжөөхэ аша туһые харан, дутуу дундануудые зайсуулха зорилгоор съездһээ хойшо үнгэрһэн жэлэй турша соо Центральна Комитет хадаа промышленностиие, барилгые, хүдөө ажахые хүтэлбэрилхэ гурим нарижуулан һайжаруулха асуудалнуудые ехээр эрхилдэг байгаа.

Хүдөө ажахын үйлэдбэрилгые шэнэ ёһоор хүтэлбэрилхэ гурим ЦК-гай мартын Пленум дээрэ баталан абтажа, колхоз, совхозуудай үйлэдбэриин управленинүүдэй байгуулагдаһаниинь мэдээжэ. Хүдөө ажахын үйлэдбэриие эгээл һайнаар хүтэлбэрилхэ арга олдоо гэжэ эдэ органуудай хүдэлмэри харуулжа үгэнэ.

Промышленностиие болон барилгые шэнээр хүтэлбэрилхэ талаар бидэнэр нилээд удаан сагай дүршэлтэй болообди —манай совнархозууд таба үлүүтэй жэлэй турша соо хүдэлжэ байна. Промышленностиин амжалтатай хүгжэлтэ абтаһан хэмжээнүүдэй зүб байһые гэршэлэн харуулжа үгэнэ.

Тиимэ болохолоороо, парти хадаа промышленностьда, барилгын болон колхоз, совхозуудай үйлэдбэридэ ажахын органуудай хүдэлмэриие шэнэдхэн байгуулаа. Зүгөөр ажабайдал нэгэ газартаа тогтожо байдаггүй—ороной экономико түргэнөөр ургадаг, коммунис байгуулалта бүри ехэ далайсатай, хүтэлбэрилгын зорилгонууд бүри орёо болодог байна. **Арадай ажахые партийна талаар хүтэлбэрилгые шэнэдхэн байгуулха тухай асуудал ээлжээндэ табигдана.**

Партиин XXII съездын шиидхэбэринүүдые, шэнэ Программые үндэһэ болгон, удаадахи жэлнүүдэйнь дүй дүршэлые хараадаа абан, ЦК-гай Президиум хадаа арадай ажахые ударидаха партийна хүтэлбэриие һайжаруулха тухай, парти, правительствын шиидхэбэринүүдэй дүүргэлтын хойноһоо партийно-гүрэнэй хяналта эмхидхэхэ тухай дурадхалнуудые ЦК-гай Пленумэй үзэмжэдэ табина.

I

Арадай ажахын ургалта, партийна хүтэлбэриин шэнэ онол аргануудые хэрэглэхэ шухала байһан тухай

Нүхэдүүд! Манай парги һүүлэй үедэ, илангаяа XX съездын болоһонһоо хойшонхи жэлнүүдтэ промышленность, барилга болон хүдөө ажахые хүгжөөлгэдэ ехэ анхарал хандуулаа.

Промышленность, барилга болон хүдөө ажахые хүтэлбэрилгые шэнэдхэлгэ горитой үрэ дүн үгөөд байна. Энэ хадаа ажахын, мүн политическэ удха шанартай байгаа. Эдэниие бэелүүлхэдээ парги хадаа ажал хэрэгтэ хара амяа харан, хойрогоор хандадаг хуушанай олон ёһо заншалнуудые эрид шууд дабажа гараа. Хуушанай эдэ ёһо заншалнууд Сталинда һүгэдэн шүтэлгын үе сагта бии боложо, ороной экономикые хүгжөөлгэдэ горитой һаад түбэг ушаруулдаг байгаа.

Ленинскэ ёһондо тааруугүй, хүтэлбэриин хуушанай онол аргануудые үлөөхые оролдоһон партида харша бүлэгүүд XX съездын ленинскэ хараа шэглэлдэ тон ехээр эсэргүүсэдэг байгаа гэжэ бултадаа һананабди. Партийна болон гүрэнэй ажабайдалдахи ленинскэ гол ёһонуудые оролдосотойгоор хамгаалха, хүгжөөхэ зуураа, парти хадаа хуушанай заншал баримталдаг партиие гэдэргэнь таталаг хүнүүдые шууд сэхээр хамажа хаяа. Тиигэжэ арадай элэбхи хэшээлые, олон миллион зоной үүсхэлые хүгжөөхэ үргэн арга боломжо бии болоһон байна.

Долоон жэлэй түсэбые дүрбэн жэлэй турша соо дүүргэлгын зарим дүнгүүд

Долоон жэлэй дүрбэн жэлынь үнгэрбэ. Үнгэрһэн үе соо долоон жэлэй ямараар дүүргэгдэжэ байһан тухай зарим дүнгүүдые мүнөө гаргажа болохо байна.

Долоон жэлэй түсэбэй даабарита тоонууд баталагдахынгаа урда тээ бүгэдэ арадай зүбшэн хэлсэлгэдэ табигдаһан юм. Ороной бүхы арга боломжонуудые бүри хүсэдөөр хараадаа абан, энэ түсэб зохёогдоһон байгаа гэжэ дүй дүршэл гэршэлэн харуулжа үгэнэ. Арга боломжонуудаа хараада абан, элдэб һалбаринуудай жэгдэ һайнаар дэбжэхээр арадай ажахые хүгжөөхэ бодото түсэб зохёохо доо манай парти тон зүб юумэ хэһэн байна. Харин жэлэй түсэбүүдые баталалгын үедэ ороной арадай ажахые бүри амжалтатайгаар хүгжөөхэ зорилгоор али зарим заһабаринууд оруулагдадаг байна.

1959—1962 онуудта долоон жэлэй түсэбэй ямараар дүүргэгдэжэ байһые хаража үзээ:

	Даабарита тоонуудай ёһоор дүрбэн жэлэй турша соо хараалагдаһаниинь	Дүрбэн жэлэй турша соо бодотоор дүүргэгдэһэниинь	Дүрбэн жэлэй даабарита тоонуудаар хараалагдаһанһаа бодотоор ехэ болоһониинь	Дүрбэн жэлэй туршада түсэбэй дүүргэлтэ процентээр
Промышленностиин продукци бүхы дээрээ — миллиард түхэригөөр	623	651	28	104,5
тэрэ тоодо:				
Группа «А»	420	445	25	106
Группа «Б»	203	206	3	102
Капитальна хүдэлмэридэ гүрэнэй зүгһөө мүнгэ һомололгын хэмжээн — миллиард түхэригөөр	101	107	6	106
Бүхы түхэлэй транспортаар ашаа шэрэлгэ — миллиард тонно-километрээр	7462	7750	288	104
Гүрэнэй, кооперативна худалдаа наймаанай эд бараанай эрьесэ 1958 оной сэнгээр тоолобол—миллиард түхэригөөр	314	317	3	101

Энээн дээрэһээ хаража үзэхэдэ долоон жэлэй түсэбэй гол даалгабаринууд үлүүлэн дүүргэгдэнэ.

Даабарита тоонуудай ёһоор промышленностиин продукци 1959 — 1962 онуудта 39 процентээр нэмэхээр хараалагдаһан аад, 45 процентээр дээшэлхэ. Тэрэ тоодо «А» группын һалбаринуудта **(үйлэдбэриин** хэрэгсэлнүүдые бүтээлгэ) **даа**барита тоогоор 41 процентээр нэмэхын орондо 51 процентээр дээшэлээ. Энэ үе соо хара металлургиин продукци 1,4 дахин, үнгэтэ металлургиин болон нефтиин промышленностиин — 1,5 дахин, газай промышленностиин —2,5 **дахин, электрын болон түлишын элшэ хүсэ үйлэдбэрилгэ, химическэ болон резиновэ промышленностиин — 1,6 дахин,** машина бүтээлгын, металл болбосоруулгын —1,8 дахин, барилгын материалнуудай промышленностиин продукци —1,7 дахин нэмэхэ.

Эдэ жэлнүүдтэ түсэбһөө гадуур 28 миллиард түхэригэй промышленна продукци бүтээгдэхэ. Даабарита тоонуудаар хараалагдаһанһаа гадуур СССР-эй арадай ажахы: 2,5 миллион тонно шэрэм, 13 миллион шахуу тонно булад, 11 миллион тонно хара металлаар хэгдэһэн прокат, 17 миллион шахуу тонно нефть, 850 миллионһоо үлүү түхэригэй хүдөө ажахын машина, 35 мянган трактор, металл отолдог 60 мянган станок, 650 миллион түхэригэй приборнууд болон автоматизациин хэрэгсэлнүүдые абаха байна. Шанаржуулагдаһан зэд, алюмини, туулга, сайр, никель, холимол аммиак, бусад олон түхэлэй продукцинуудые абаха талаар долоон жэлэй даалгабари үлүүлэн дүүргэгдэжэ байна.

Хүндэ индустриие булюугаар хүгжөөһэнэй, хүдөө ажахын продукци бүри ехээр абаһанай ашаар «Б» группын (хэрэглэлэй зүйлнүүдые) үйлэдбэрилгэ ехээр хүгжэнэ. Долоон жэлэй түсэбэй ёһоор түрүүшын дүрбэн жэлдэ «Б» группын һалбаринуудай үйлэдбэриие 33 процентээр дээшэлүүлхээр хараалагдаһан байгаа һаа, үнэндөө дүрбэн жэлэй турша соо энэ үйлэдбэри 34 процентээр нэмэхэ байна.

Даалгабариһаа гадуур: 1,3 миллиард погонно метр бүд, 189 миллион хэһэг трикотажна зүйл, 88 миллион паар арһан гутал, 617 мянган телевизор, 413 мянган хубсаһа угаадаг машина, 500 миллион гаран түхэригэй мебель бүтээгдээ. Хэдэн мянган шэнэ шэнэ түхэлэй машина, станок, аппарат, прибор болон автоматизациин хэрэгсэлнүүд бүтээгдэжэ, үйлэдбэридэ хэрэглэгдэдэг болоо.

(Үргэлжэлэлынь 2-дохи нюурта)

НҮХЭР Н. С. ХРУЩЕВОЙ ЭЛИДХЭЛЭЙ ҮРГЭЛЖЭЛЭ[Л]

(Үргэлжэлэл. Эхиниинь 1-дэхи нюурта)

Бүхы дээрээ промышленность һайнаар хүдэлнэ. Зүгөөр бүри һайнаар хүдэлжэ шадаха байгаа. Электрын элшэ хүсэ, газ абаха, холимол утаһа болон дабирхай, пластическа зүйлнүүдые, турбина, тепловоз, вагон, нефтеаппаратура бүтээжэ гаргаха даалгабаринуудай дүүргэгдэдэггүй байһые шаналхаар. Арадай хэрэглэлэй хэдэ хэдэн зүйлнүүдые бүтээлгэ даабарита тоонуудһаа үшөөл гээгдэлтэй байна.

Бидэнэр манай амжалтануудые тэмдэглэхэһээ гадна, дутуунуудаа мэдэхэ, тэдэниие бодолтойгоор сэгнэжэ, түсэбтэ даалгабаринуудаа бүхы талаарнь дүүргэхын тулада хэмжээнүүдые абаха ёһотойбди.

Арадай ажахые хүгжөөхэ нэгэ гол шухала тала тухайнь тусгаар тогтожо хэлэхэ хэрэгтэй. Үйлэдбэриин хэрэгсэлнүүдые бүтээхэ промышленностиие болон хэрэглэлэй зүйлнүүдые гаргаха промышленностиие зүбөөр тааруулан хүгжөөхэ тухай эндэ хэлэгдэнэ.

Үйлэдбэриин хэрэгсэлнүүдые булюу ехээр хүгжөөхэ ленинскэ хараа шэглэлые бидэнэр саашадаашье шууд сэхээр баримталхабди. Үйлэдбэриин хэрэгсэлнүүдые хүгжөөнгүйгөөр арадай ажахыда техническэ дэбжэлтэ туйлаха, ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ, ажалшадай материальна болон оюун бодолой хэрэглэмжэнүүдые хүсэдөөр хангаха, ороноо хамгаалалгые хүсэд һайнаар хангаха аргагүй байна бшуу. Тиихэтэй хамта үйлэдбэриин хэрэгсэлнүүд болон хэрэглэлэй зүйлнүүдые зүбөөр тааруулжа бүтээлгые хүгжөөхэ тухай бидэнэр саг үргэлжын оролдолго гаргаха ёһотойбди. Долоон жэлэй дүрбэн жэлэй турша соо «А» группын промышленностиин бүхы продукци даабарита тоонуудаар хараалагдаһанда орходоо 25 миллиард түхэригөөр, тайлбарилан хэлэбэл, түсэбтэ даалгабариһаа зургаан процентээр үлүүлэн дүүргэгдээ гэжэ би хэлээ һэм. Тиихэдэ «Б» группын продукци түсэбтэ даалгабарие гурба миллиард түхэригөөр гү, али оройдоол хоёр процентээр үлүүлһэн байна. Арадай хэрэглэлэй бараа бүри түргэнөөр бүтээдэг болохын тулада бидэнэрэй нэмэлтэ хэмжээнүүдые абаха шухала болоно. Арадай хэрэглэлэй үшөөл дуталдадаг эд бараа бүри элбэгээр бүтээхэ ябадал хараадаа абан, партийна, ажахын болон түсэблэлгын органууд арадай ажахын һалбаринуудай хоорондо мүнгэ зөөри бүри бодолтой зүбөөр хубаарилха зэргэтэй.

Долоон жэлэй үнгэрһэн жэлнүүдтэ капитальна барилганууд угаа ехэ далайсатайгаар хэгдээ. Иимэ барилга ороной зүүн районуудта илангаяа ехээр хэгдэһэн байна. Капитальна барилгада бүхы орон дотор 1959—1962 онуудта гүрэнэй зүгһөө һомологдоһон мүнгэ зөөри бүхы дээрээ 107 миллиард түхэриг боложо, эдэ жэлнүүдтэ хараалагдаһанда орходоо 6 миллиард шахуу түхэригөөр ехэ болохо байна. Тиихэдэ капитальна барилгада гүрэнэй зүгһөө мүнгэ һомололго долоон жэлэй түсэбэй ёһоор жэлдээ дунда зэргээр 8,6 процентээр нэмэхээр хараалагдаһан аад, 11 процентээр нэмэхэ байна. Нэгэдэхи болон хоёрдохи табан жэлнүүдтэ арадай ажахыда хамта дээрээ һомологдоһон мүнгэ зөөридэ орходоо нэгэ хахад дахин ехэ мүнгэ зөөри мүнөө үедэ нэгэ жэлэй турша соо һомологдоно.

Капитальна барилга үргэн далайсатайгаар хэгдээд, һүүлэй жэлнүүдтэ арадай ажахын бүхы һалбаринуудай үйлэдбэринүүдтэ хабаатай гол фонднуудай нилээд ехээр ургаха, шэнэдхэгдэхэ ябадал хангаа. Долоон жэлэй түсэбэй дүрбэн жэлэйнь турша соо гүрэнэй гол фонднууд 100 миллиард тухай түхэригөөр гэхэ гү, али 50 процентээр, тэрэ тоодо промышленностиин гол фонднууд 40 миллиард түхэригөөр гэхэ гү, али хахадһаань ехээр нэмээ. Дүрбэн жэлэй турша соо шэнээр байгуулагдаһан промышленностиин гол фонднуудай удельнэ хэмжээн 1963 оной январиин 1-дэ 42 процент болохо.

Долоон жэлэй түсэбэй дүрбэн жэлэй турша соо 3700 үлүүтэй гүрэнэй томо промышленна шэнэ предприятинууд ашаглалгада ороо. Дайнай урда тээхи табан жэлнүүдэй бүхы үе соо байгуулагдаһанһаа хэмжээнэйнгээ талаар үлүү ехэ шэнэ үйлэдбэринүүд промышленностьда бии болгогдоо.

Транспорт болон хэлхээ холбооной хэрэгсэлнүүд улам ехээр хүгжөөгдэһэн байна. Түмэр замай, уһан замай ба автомобильна транспортаар ашаа зөөхэ, авиационно транспортаар пассажирнуудые шэрэхэ долоон жэлэй даабаринууд үлүүлэн дүүргэгдээ. Транспортые техническэ талаарнь шэнэдхэн һэльбэхэ ехэ хүдэлмэри хэгдээ. 8,5 мянган километр түмэр харгы электрын элшэ хүсөөр хангагдаа. 5,5 мянган километр утатай Москва—Байкал хоёрой хоорондохи түмэр харгын ехэ магистраль, Москва—Донбасс хоёрой хоорондохи магистраль электрификацилагдажа дүүргэгдээ. Мүнөө түмэр замай бүхы ашаанай 60 гаран процентнь электровозуудаар, тепловозуудаар зөөгдэдэг болонхой.

Парти, правительство болон бүхы совет араднай хүдөө ажахын продуктнуудые бүри элбэгээр абадаг болохын тула ехэ хэмжээнүүдые хараалан бэелүүлээ. Һүүлэй жэлнүүдтэ, илангаяа шэнэ газар элдүүрилэн ашаглаһанай һүүлээр, ороохо тарянай ажахые хүгжөөхэ хэрэгтэ ехэхэн хубилалтанууд хэгдээд, мал ажал хүгжөөхэ таарамжатай һайн арга нүхэсэл хангагдаа. Эдэ жэлнүүдтэ хэдэ мянган шэнэ томо совхозууд эмхидхэгдэһэн, коммунис байгуулалтын хэрэгтэ тэдэнэй дүүргэдэг үүргэнь угаа ехэ болоһон байна. Тиигэбэшье, оронойманай хүгжэлтын мүнөөнэйнь шата хүдөө ажахын урда бүри ехэ эрилтэнүүдые, шэнэ зорилгонуудые табина гэжэ мэдэхэ ёһотойбди. Эдэ зорилгонуудые шиидхэхын тулада колхозниигуудай, совхозуудай хүдэлмэришэдэй, бүхы совет хүнүүдэй хүсэлэлгэ гаргуулха хэрэгтэй.

Промышленна болон хүдөө ажахын продукци ехээр гаргадаг болоһоной ашаар ажалшадай хангагдасые улам һайжаруулха арга боломжо олгогдоо. Эд товарай эрьесын түргэн болоһон, гэр байрын барилгын үргэдэһэн тухай тоо мэдээнүүдые дурдахамни.

Долоон жэлэй түсэбэй дүрбэн жэлэй турша соо гүрэнэй ба кооперативна худалдаа наймаандахи розничнэ эд товарай эрьесэ долоон жэлэй түсэбэй ёһоор 30,4 процент нэмэхэ ёһотой аад, 32 процент шахуу нэмээ. Буд, хубсаһа, гутал, культурно-ажаһуудалай ба ажахын хэрэглэлэй эд бараа худалдалга эдэ жэлнүүдтэ нилээд ехэ хэмжээтэйгээр нэмэхэ байха. Гэхэ зуура хэдэ хэдэн янзын эд бараан манайда дуталдана, зариманайнь шанар үшөөл эрхим һайн бэшэ байһаар. Хүн зоной хэрэглэсэгүй, гүйсэгүй эд бараанай бүтээгдэн гаргагдадаг ушарнуудшье үзэгдэнэ.

Гэр байрын барилга айхабтар ехэ хэмжээтэйгээр хэгдэжэ байнхай. Долоон жэлэй түсэбэй үнгэрөөшэ дүрбэн жэлэй турша соо городууд болон хүдэлмэришэнэй тосхонуудта дүн хамта 325 миллион дүрбэлжэн метр талмайтай гэрнүүд гэхэ гү, али 9 миллион шахуу шэнэ байра ашаглалгада оруулагдаа. Тэрээнһээ гадна, хүдөө нютагуудта 2 миллион 400 мянган байрын гэрнүүд баригдаа. 50 миллион совет хүнүүд бүри һайн байрада ороо.

Арад зоной байдалые саг үргэлжэ һайжаруулха, совет хүнүүдэй эдлэл хэрэглэлэй ба сэдьхэл бодолой эрилтые бүри һайнаар хангаха оролдолго саашадаашье партиин гол анхаралда байха болоно.

Нүхэдүүд! Арадайнгаа ажахын нөөсэ арга боломжые бүри хүсэдөөр ашаглаа һаа, манай экономическа байгуулалтын амжалтанууд үшөө ехэ байха һэн.

КПСС-эй Центральна Комитет, СССР-эй Министрнүүдэй Совет 1963 оной — долоон жэлэй түсэбэй табадахи жэлэйнь — арадай ажахын түсэбэй, мүн гүрэнэй бюджедэй проектые һаяхан хаража үзөө. Продукци бүтээн гаргалгаяа 8 процентээр нэмээхэ, тэрэ тоодо промышленностиин «А» бүлэгэй талаар — 8,5 процент, промышленностиин «Б» бүлэгэй талаар — 6,3 процент нэмээхэ гэжэ проект соо хараалагдана. Капитальна хүдэлмэридэ гүрэнэй зүгһөө һомологдодог мүнгэнэй хэмжээн 33 миллиард үлүүтэй түхэриг болохо байна. Ажалай бүтээсэ промышленностьда 5,6 процентээр, барилгада — 6,9 процентээр дээшэлхэ гэжэ хараалагдана. Хими, энергетикэ, машина бүтээлгэ, ой модоной ба саарһанай, хүнгэн ба эдеэ хоолой промышленностиие хүгжөөлгэдэ, шэнэ үйлэдбэринүүдые түргөөр ашаглалгада оруулха, промышленность болон барилгын шанарые һайжаруулха хэрэгтэ партиин Центральна Комитет онсо анхарал хандуулна.

Хүдөө ажахын талаар абажа хэлэбэл, тарилгын талмайн хубааралгые улам һайжаруулха, ороохото, бобово ургамалнуудай тарилгые 13 миллион гектараар нэмээхэ гэжэ хараалагдана. 1963 ондо 4 миллиард пүүд таряа худалдан абаха гэжэ түсэбэй ёһоор тодорхойлогдонхой. Зүгөөр, ороохо таряа бүри ехээр ургуулжа, ерэхэ жэлдэ 4 миллиард 200 миллион — 4 миллиард 500 миллион пүүд таряа худалдан абаха аргатай байнабди. 9,5 миллион тонно мяха, 35 миллион шахуу тонно һү худалдан абахаар түсэблэгдэнэ.

Долоон жэлэй түсэбые амжалтатайгаар дүүргэхын, үлүүлэн дүүргэхын тулада долоон жэлэй табадахи жэлдэнь нилээд ехэ хүдэлмэриин хэгдэхэ ёһотой байһые харана бэзэт, нүхэдүүд. Оронойнгоо арадай ажахые партийна талаарнь хүтэлбэрилгын түхэл формо ба онол аргануудые улам нарижуулан һайжаруулбал, энэ уг зорилгоёо бэелүүлжэ шадаха байнабди.

Партийна органуудай мүнөөнэй байгууламжа ба ажахые хүтэлбэрилхэ хэрэгтэхи дутуу дунданууд тухай

Нүхэдүүд! Совнархозуудые, хүдөө ажахыда колхозууд, совхозуудай үйлэдбэриин управленинүүдые байгуулһан ябадал һайн аша үрэтэй байгаа гэжэ һүүлэй үеын дүй дүршэлһөө харагдана. Гэхэ зуура, арадай ажахые бүри һайнаар хүтэлбэрилхын тулада гансал ажахын зурганuудые шэнэдхэлгээр хизаарлажа болохогүй байһаниинь мүн лэ эли болоо. **Центртэхи, нютагуудтахи партийна органуудай зүгһөө арадай ажахы хүтэлбэрилхэ хэрэгые эмхидхэлэй талаарнь шэнэдхэн хубилгаха тон шухала болоо.**

Районно, городской, областьнуудай, хизаарнуудай партийна организацинуудые, тэдэнэй хүтэлбэрилхы органуудые территориин шэнжээр бүридүүлдэг мүнөөнэй гурим түүхын тусхайта үедэ бии болоод, һайн үүргэ дүүргэһэн байгаа.

Оронойманай үргэн далайсатайгаар коммунизм байгуулха үедөө ороһон, арадаймнай ажахын угаа ехээр урган бадарһан, мүнөө сагта оронoй бүхы ажабайдалда, илангаяа ажахын байгуулалтада партиин дүүргэдэг үүргэнь хэмжээлэшэгүй ехээр ургаа. Эмхидхэлэй хуушан формонууд мүнөө үйлэдбэриие партиин хүтэлбэрилхэ хэрэгтэ зарим тэды һаад хэдэг боложо байна.

Мүнөө партийна органууд арадай ажахые хүтэлбэрилнэгүй аал, партийна хүтэлбэрилэгшэд дүй дүршэлөөр бага болоо аал гээд асуужа болохо. Үгы, хэрэг ушарынь тад ондоо байнал, нүхэдүүд. Манай кадрнууд һураггүй дүй дүршэлтэй болонхой, тэдэнэр ажахын байгуулалтын бүхы хэрэгүүдые тон амжалтатайгаар ударидажа шадаха байха. Тиигэбэшье, оронoймнай арадай ажахын далайса ба хэмжээн айхабтар ехээр нэмээд, ажахые партийна органуудай хүтэлбэрилдэг хуушанай формонуудынь экономиhые хүгжөөлгын талаар үдэр бүри гаража байгаа имагта шухала асуудалнуудые хараада абажа шадахаяа болинхой. Хуушанай байгууламжа манай ябуулгые хабшана, һаад хэнэ, үйлэдбэриин бүхы һалбаринуудые хүтэлбэрилхэ талаар партийна организацинуудай хүсэд бүрин үүсхэл гаргаха арга боломжо олгоногүй гэжэ хэлэмээр.

Манай урагшаа дабшалгын эринэ хүсэн партиин политическэ хараа шугамые бодото дээрэнь бэелүүлхэ шадабариһаа мүнөө гол түлэб дулдыдаха байна. Тиимэһээ үйлэдбэриин бүхы һалбаринуудые партийна органуудай зүгһөө бүри тодорхойгоор, жэгдэ һайнаар хүтэлбэрилхэ ябадал хангаха эрид шууд хэмжээнүүдые абаха шухала болоо.

Арадай ажахые партийна хүтэлбэреэр хангалгын хэрэг манайда ямар байнаб?

Территориин бүридэл баримталан байгуулагдаһан партийна органууд промышленность ба хүдөө ажахые нэгэн доро хүтэлбэрилхэ зэргэтэй болоно. Бодото дээрэнь абаад харабал, партиин обкомууд, крайкомууд, союзна республикануудтахи компартинуудай ЦК-нууд өөрынгөө хүсые хэһэг буһаг болгон тарааха, нэгэ юумэ хэжэ байтараа, нүгөөдэдэнь орохо баатай болоно. Энээнһээ шалтагаалан, партийна хүтэлбэри кампаниин шэнжэтэй болононо: партийна органууд хүдөө ажахыда гол хүсэлэлгэеэ зорюулаад, промышленностьда, коммунис байгуулалтын бусад асуудалнуудта табидаг анхаралаа зарим тэды һуларуулна, үгышье һаа, хамаг анхаралаа промышленностьда хандуулаад, хүдөө ажахые хүтэлбэрилхэ хэрэгээ һуладхана.

Промышленность болон хүдөө ажахые кампаниин гуримаар хүтэлбэрилдэг ябадал хүсэнэй, дүршэлтэй хүдэлмэрилэгшэдэй дутаһан дээрэһээ тохёолдоогүй гэжэ дабтан хэлэхэ байнаб. Манай ороной ажахын ба культурна байгуулалтын бүхы һалбаринуудта дээдэ мэргэжэлтэй кадрнууд бии болонхой. Тиимэһээ кампаниин шэнжэтэйгээр хүтэлбэрилдэг ябадал юун дээрэһээ гаранаб гэхэдэ, партийна органуудай мүнөөнэйнь байгууламжа оронoймнай экономическа хүгжэлтын мүнөөнэй зорилгонуудта таарангүй.

Хүдөө ажахын асуудалнуудта КПСС-эй Центральна Комитедэй зүгһөө онсо анхаралай хандуулагдахада, бүхы партимнай, областьнууд, хизаарнууд, республикануудай бүхы хүтэлбэри гол анхаралаа арадай ажахын энэ һалбарида табяад, промышленность болон барилга хүгжөөлгын асуудалнууд тоогдонгүй үлэнэ. Хүтэлбэриин һуладхагдаһые предприятинуудай ба барилгануудай партийна организацинууд тэрэ дары мэдэнэ.

Партийна комитедүүдэй пленумүүд партийна организацинуудай анхарал ба хүсые эгээн шухала зорилгонуудта хандуулдаг гэжэ таанар мэдэнэт. Һүүлэй үедэ партийна комитедүүдэй пленумүүд дээрэ ямар асуудалнуудай зүбшэн хэлсэгдэһыень хараад үзэе. Һүүлшын нэгэ жэлэй турша соо союзна республиканuудта центральна комитедүүдэй 60 пленум зарлагдажа, зуу гаран асуудал зүбшэн хэлсэһэн байна. Тэдэнэй миил табанданиь промышленностиин, транспортын ба барилгын хүдэлмэри тухай хэлсээ. РСФСР-эй эгээн ехэ промышленностьтай 25 область, хизаар ба автономно республикануудта һүүлэй жэл соо партиин обкомууд, крайкомуудай пленумүүд дээрэ 215 элдэб асуудал, тэрэ тоодо промышленностьда хабаатай миил 14 асуудал зүбшэн хэлсэгдэһэн байна. Гол зүйлынь хэды асуудалай хэлсэгдэһэндэ бэшэ ааб даа. Тиигэбэшье дурсагдаһан тоонууд юу харуулнаб гэхэдэ, промышленностиин ба капитальна барилгын хүдэлмэридэ партийна органуудай зүгһөө анхаралай багаар табигдадаг байһые гэршэлнэ.

Партийна органуудай мүнөөнэйнь байгууламжын дутуу дундые Московско областиин жэшээ дээрэ харуулжа болохо байна. Областиин промышленность жэл бүри 7—8 миллиард түхэригэй продукци бүтээн гаргадаг. Областиин газар дайда дээрэ хэдэ мянган предприяти, 67 город, городской түхэлэй 63 поселок бии юм. КПСС-эй ЦК-гай зүгһөө хүдөө ажахын үйлэдбэридэ онсо анхаралай хандуулагдахада, Московско обкомой нэгэдэхи ба бусад секретарьнууд промышленностиие хүтэлбэрилхэ хэрэгһээ һамаардаг байна. Гэхэ зуура, областиин хүдөө ажахын үйлэдбэринь, илангаяа ороохо таряа ургуулан абалгань удельнэ багашаг хэмжээтэй юм.

Промышленность болон хүдөө ажахые жэгдэ һайнаар, шадамар бэрхээр хүтэлбэрилдэггүй ябадалай ямар юумэндэ хүргэдэгые мүн лэ Азербайджанай жэшээ дээрэ харуулжа болохо байна. Республикын парторганизаци промышленностиинишье, хүдөө ажахыншье хойноһоо һарбагайдаха баатай болоно. Тиигэбэшье арадай ажахын эдэ һалбаринуудтахи дутуу дунданууд удаан зайсуулагдана. Промышленностиинь хүдэлмэридэ горитойхон дутагдалнууд тохёолдонхой. Хүдөө ажахынь тон шухала һалбари болохо хлопок ургуулга, мал ажал задагайранги байна. Республикын хлопогой ургаса, мал ажалай ашаг шэмэ орон дотороо эгээн бага хэмжээтэй байһаар.

Партийна органуудай байгууламжые шэнэдхэн хубилгаха тухай хэлэхэдээ, түбхын түрүүндэ манай партийна хүдэлмэрилэгшэдые бүри зүбөөр хэрэглэхэ, тэдэниие һайнаар хубаарилан табиха ябадал хараада абтаха ёһотой гэнэбди. Теэд партийна комитедүүдэй мүнөөнэй байгууламжаһаа шалтагаалан, хэлтэгышэгээр хүтэлхэ ябадал гаргагдана, үйлэдбэриин али нэгэн талань: хүдөө ажахы гү, али промышленность гү шадамар һайн хүтэлбэреэр хангагдана.

Ямар нэгэн областиин партийна гү, али совет хүтэлбэрилэгшэдые дэбжүүлхэ тухай асуудалай гараха бүхэндэнь, адли шанартай ямар нэгэн хүтэлбэрилэгшын али мэргэжэлынь шухалаб гэжэ шэлэхэ ушартай бологдоно: промышленностиие һайн мэдэхэ хүниие гү, али хүдөө ажахын мэргэжэлтые шэлэһэн дээрэ гү гэһэн асуудал гарана. Жэшээлэн хэлэбэл, ехэ промышленностьтай, мүн баһа хүдөө ажахыншье бага бэшэ Челябинска, Харьковска, Карагандинска областьнуудай партийна, совет органуудай хүтэлбэридэ ямар хүниие дэбжүүлһэниинь дээрэ гээшэб?

Хүгжэнги промышленностьтай, хүдөө ажахытай районуудта партиин райкомуудай нэгэдэхи секретарьнууд тушаа асуудалые шиидхэхэдээ, партиин обкомууд, крайкомууд, союзна республикануудай компартинуудай ЦК-нууд кадрнуудые шэлэн олоходоо ехэ бэрхэшээлнүүдтэй ушардаг байгаа. Промышленностиин гү, али хүдөө ажахын мэргэжэлтые дэбжүүлхэ гээшэ гү гэжэ тэндэ мүн лэ хаража үзэдэг юм. Бодото дээрээ тиимэ районуудта хүтэлбэрилхы тушаалда олонхи ушарта промышленность бэшэ, харин хүдөө ажахые һайнаар мэдэдэг хүдэлмэрилэгшэд байдаг гээшэ. Кадрнуудые иигэжэ шэлэн табихада, үйлэдбэриин ямар нэгэн һалбарида зүндөө хохидол ушаруулна ха юм.

Хэрбээ эмхидхэлэй зүб байгууламжа олдоо һаань, бидэнэр мүнөө байһан кадрнуудтайгаа экономикынгоо бүхы һалбаринуудые түсэбэй ёһоор хүгжөөхэ арга боломжотой байха байнабди. Мүнөө парти өөрынгөө зэргэдэ 10 гаран миллион хүнтэй юм. Орон доторнай 20 миллион шахуу комсомолшууд бии. Профсоюзууд 66 миллион ажалшадые нэгэдүүлнэ. Манай парти, тэрэнэй хүтэлбэри доро байһан эмхинүүд туйлай ехэ хүсэн гээшэ.

Промышленностьда, транспортда, мүн барилга дээрэ мүнөө жэлэй эхиндэ 3 миллион 655 мянган коммунистнууд, хүдөө ажахыда—2 миллион шахуу коммунистнууд хүдэлөө. Мүнөө үедэ промышленностьда, транспортда, мүн барилга дээрэ тусхай дээдэ, дунда эрдэмтэй 2 миллион 546 мянган мэргэжэлтэд хүдэлнэ, тэдэнэй 2 миллион 99 мянгаэиинь инженернүүд болон техникүүд юм; хүдөө ажахыда тусхай дээдэ ба дунда эрдэмтэй 559 мянган мэргэжэлтэд, тэрэ тоодо 412 мянган агрономууд, зоотехнигүүд, ветеринарна хүдэлмэрилэгшэд хүдэлнэ.

Экономикын бүхы һалбаринуудта партийна, советскэ кадрнуудые, научно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдые зүбөөр хэрэглэхэ, тэдэнэй хүдэлмэриие һайнаар эмхидхэхэ арга олгуулха эрхим һайн эмхидхэлэй байгууламжые олохо зорилго табигдана. Эдэ хэмжээнүүд манай арга боломжонуудые ашаглалгада, партиин XXII съездын шиидхэбэринүүдые, Советскэ Союз дотор коммунизм байгуулха талаар тэрэнэй баталан абаһан Программые бэелүүлгэдэ тэдээниие элсүүлхэ хэрэгтэ туһалха байна.

Коммунис байгуулалтын зорилгонуудтай зохилдуулжа, партийна органуудые шэнэдхэн хубилгаха

Мүнөө сагта арадай ажахые партийна талаар хүтэлбэрилхэ эмхидхэлэй байгууламжые хайшан гээд һайнаар зохёохо тухай асуудалые Центральна Комитедэй Президиум ЦК-гай гэшүүдтэй нютагай организацинуудай хүтэлбэрилэгшэдтэй һүүлэй үедэ нэгэнтэ бэшэ бүхы талаһаань зүбшэн хэлсэжэ үзөө.

ЦК-гай Президиумэй зохёоһон дурадхалнууд партийна органуудай байгууламжые зохёоходоо дээдэ шатаһаань доодо шата хүрэтэрэнь үйлэдбэриин шэнжэ үндэһэ баримталхын шухала байһаниие хараадаа абана. Энээнэй ашаар промышленность, барилга болон хүдөө ажахые бүри тодорхой партийна хүтэлбэреэр хангаха шухала.

Мүнөө үедэ партийна организацинуудай байгууламжада үйлэдбэриин шэнжэ гансал эхин организацинуудта сахигдана. Үйлэлбэридэ хүдэлжэ байһан газарайнь талаар коммунистнуудые нэгэдүүлгэ үйлэдбэриин асуудалнуудта гол анхаралаа хандуулхыень, бусад бүхы эмхидхэлэй, соёл сурталай, культурно-хүмүүжүүлгын хүдэлмэреэ, гол зорилгоёо шиидхэхэ хэрэгтэ зорюулха арга боломжо партийна организацинуудта олгоно гэжэ дүршэл харуулна.

Районуудай, городуудай, областьнуудай эмхинүүд тушаа хэлэхэ болоо һаа, тэдэнэр территориингоо шэнжээр байгуулагдаһан байна. Иимэ байгууламжатай байхадаа, партийна комитет бүхы асуудалнуудые шиидхэхэ баатай болодог, тэрэнэй хүдэлмэрилэгшэдэй анхарал олон асуудалнуудта хандуулагдадаг, тиимэһээ үйлэдбэриин асуудалнууд бэшэнһээ бага удха шанартай асуудалнуудтай нэгэ зэргэдэ гараха болоно.

Партийна органуудые дээдэ шатаһаа доодо шата хүрэтэр үйлэдбэриинь шэнжээр байгуулха гээшэ ажаһуудалай, гэгээрэлэй, соёл культурын асуудалнуудые партийна организацинууд шиидхэхэе болихо гэһэн удхатай бэшэ. Харин гол асуудалда, үйлэдбэриин асуудалнуудта анхаралаа элсүүлэн хандуулхадаа, партийна организацинууд промышленна болон хүдөө ажахын үйлэдбэритэй таһаршагүй холбоотой эмхидхэлэй, мүн үзэл сурталай, хүмүүжүүлгын хүдэлмэриие бүри тодорхойгоор ябуулжа шадаха. **Тиимэ дээрэһээ шэнэдхэн хубилгаха хэрэгэй гол удхань юуб гэхэдэ, коммунис байгуулалтын гол зорилгонуудые шиидхэлгэдэ, партиин, тэрэнэй органуудай хүсэл оролдолгые элсүүлэн хандуулга болоно.** Партиин, арадай экономическа гол зорилго хадаа коммунизмын материально-техническэ үндэһэ һуури байгуулха, общеcтвын материальна болон оюун бодолой баялигые элбэг дэлбэгээр байгуулха гэжэ партиин шэнэ Программа соо бэшээтэй ха юм даа.

Партийна органуудые районуудай эмхинүүдһээ абаад, союзна республиканууд болон КПСС-эй ЦК хүрэтэр хайшан гээд байгуулха тухай хаража үзэе.

Хүдөө нютагуудай талаар абаад үзэбэл, партийна органуудай шэнэ байгууламжа ямар байхаб гэхэдэ, хүдөө ажахын үйлэдбэридэ, хүдөө ажахые хангажа байһан эмхи зургаанууд болон организацинуудта, тэрэшэлэн хүдөө ажахын түүхэй эд болбосоруулдаг предприятинуудта хүдэлжэ байһан коммунистнууд нэгэ партийна организацида нэгэдүүлэгдэхэ байна. Энэ партийна организацие хүдөө ажахын үйлэдбэриин управлениин партийна комитет хүтэлбэрилжэ байха. Промышленна предприятинуудай, барилганудай, транспортын партийна организацинууд тушаа хэлэхэ болоо һаа, тэдэниие промышленна үйлэдбэриие хүтэлбэрилхэ талаар па[ртийна]
комитет хүтэлбэрилхэ [...]

Үйлэдбэриин шэнжэ[...]
тийна организацину[...]
дэлмэриие шэнэдхэн х[...]
жа байхадаа, хүдөө [...]
үйлэдбэриие эрхилхэ [...]
хүдөөдэхи мүнөөнэй ад[...]
ративна хубаарилгань [...]
гээшэб гэжэ бидэнэр [...]
үзэхэ ёһотойбди. Ороно[...]
нистративна хубаари[...]
районууд 1923 ондо би[...]
һон байгаа. Тэрэ сагта[...]
нуудтай зэргэлээд, мүн[...]
най административна [...]
рилганууд — волость [...]
уезднүүд байгаа. 193[...]
эхиндэ районуудые ба[...]
дүүргэгдэжэ, ороной ш[...]
министративна—террит[...]
на хубаарилга бэелүүл[...]
3 мянга шахуу району[...]
гуулагдаа һэн. Тиигэжэ[...]
жэжэ районууд болгон[...]
рилга тэрэ сагай эрхэ [...]
да таарамжатай байгаа. [...]
дэ таряашадай ажахын[...]
жэ, таранги байгаа [...]
Колхозууд һаял эмхи[...]
хэй, жэжэхэнүүд һэн. О[...]
хонуудта партийнаһаа [...]
гай, комсомолойшье [...]
нүүд үгы бэлэй. Хүдө[...]
дунда политическэ хү[...]
ябуулхын тула району[...]
ганизацинуудые тэрэ с[...]
хэ байдалда тааруулан [...]
гуулха хэрэгтэй байга[...]
нөө хүдөө нютагуудай [...]
тад ондоо болоо ха юм. [...]
томо колхоз болон со[...]
ургажа, бэхижэн ха[...]
партийна болон ком[...]
организацинууд бии, мэ[...]
тэй кадрнууд хүдэлнэ. [...]
хүдөө нютагта тиимэ ж[...]
министративна хубаари[...]
рэггүй болонхой.

КПСС-эй ЦК-гай [...]
риин Пленумэй һүүлэй[...]
нуудые томодхохо хү[...]
үнгэрэгдэһэн байна. [...]
районуудые зарим тэды[...]
хоһон байгаашье [...]
тэдэнэр урдынхидаал [...]
га байһаар: бүхы рай[...]
60 процентнь тус бүри[...]
мянгаһаа үсөөн хүн [...]
тэрэ тоодо 14 процен[...]
мянга хүрэтэр хүн зо[...]
10 мянгаһаа үсөөн хү[...]
ажаһуудаг районууд [...]
шэ. Орон доторнай ду[...]
гээр район бүхэндэ [...]
колхоз, совхозууд хүр[...]

Дунда зэргын тоону[...]
даа. Гэтэр 4—6 колхоз[...]
зуудтай районуудшье [...]
шэ, тиихэдэ районой [...]
гаан байгууламжынга[...]
на хүдэлмэришэдэйнг[...]
гоор томо районууда[...]
адли байха юм.

Мүнөө манай колхо[...]
зуудта гол түлэб һа[...]
нууд бии. Тиимэ дээр[...]
хилхэ захиргаанай хэ[...]
гөөр ехэ байһан ушар[...]
зуудай правлени боло[...]
лэгшэнэрэй, совхозу[...]
ректорнүүдэй хүд[...]
үлүүсэ хамааралсаха [...]
ушаруулна, тэдэнэй [...]
гаад хүдэлхэ, элдэб[...]
гаргаха арга боломж[...]
гадуулна. Тэдэнэр ма[...]
хүдэлхэ, районой а[...]
хүдэлмэришэн юу хэл[...]
гэжэ хүлеэхэ баатай [...]

Мүнөө сагай эрхэ [...]
хүдөө нютагуудта ж[...]
нуудай байхань хэр[...]
лонхой гэжэ бодото б[...]
руулна. Хүдөө ажахы[...]
бэриие эрхилхэ хэр[...]
жаруулхын тула би[...]
тагуудай колхоз, сов[...]
үйлэдбэриин управле[...]
байгуулжа, хүдөөгэй [...]
дые томодхожо эхил[...]
зүб ябадал гэжэ у[...]
нүүдэй хүдэлмэриин [...]
шэл гэршэлнэ. СССР [...]
хыдөө 961 управлени[...]
лагдаа һэн.

Мүнөө байһан зари[...]
гуудай колхоз, сов[...]
үйлэдбэриин управле[...]
дан томо байһые хара[...]
жа, колхоз, совхозу[...]
лэдбэриин мянга таб[...]
хуу управленинүүдые [...]
ха шухала гэжэ нют[...]
тийна органууд тоо[...]
лэдбэриин управл[...]
тоо саг үргэлжэдөө и[...]
байха ёһогүй гэжэ х[...]
ойлгоно ааб даа. Юу[...]
үйлэдбэриин эрхэ ба[...]
билхатай хамта тиимэ[...]
нинүүдэй тоо, тэдэнэй [...]
риин хэмжээн хубил[...]

Хүдөөгэй үйлэдбэр[...]
управленинүүд газа[...]
хүн зонойнгоо тала[...]
ажахын үйлэдбэриин [...]
нэй талаар мүнөө [...]
районуудайхиһаа го[...]
ноор ехэ байха боло[...]

(Үргэлжэлэлынь [...] номерто)

ТҮРҮҮШЫН ШАЛГАЛТА ДАБАГДАБА

…ажахын жэл дүүрэн… байна. Энэ жэл хадаа …мхидхэгдэһэн үйлэдбэ… управленинүүдэй, тэдэ… …ргэдэхи партийна груп… …ай хэр зэргэ хүдэлжэ …байһанайнь шалгалта

…С-эй ЦК-гай мартын …эй шиидхэбэриин ёһоор, …ажахын хүтэлбэриие …эн хубилгаһанай һүү… …эхэн лэ һарын үнгэр… …аань, тон таарамжатай …та болоо гэжэ тодор… …р байна.

…ленинүүдэй дэргэдэхи …а группануудай гэл… …нь юуб гэхэдэ, КПСС-…гай мартын Пленумэй …бэринүүдые партиин …рганизацинуудай нютаг …а бэелүүлхэ ажал …дань туһалха, эмхид… …лоно.

…й Улаан-Үдын управле… …рьяата колхоз, совхо… 34 томо парторганиза… бии. Теэд бидэнэр … 5 хүмди. Хайшан …а үгэсэтэйгөөр ажал… …ашэбибди гэһэн асуу… …ража ерэһэн юм. Тиигэ… …нэр аймагуудые бэе …убаажа абаһан бай…

…Тарбагатай тудаба. …соо хамта 9 колхозууд. …дань парткомууд, гур… …—бюро һунгагданхай. …партиин 20 эхин орга… …уд эмхидхэгдэнхэй. …имэһээ, нэн түрүүн, …стнарай хэниинь хаа… …нэб, партийна эмхид… …политическэ хүдэлмэ… …ябуулагданаб гэжэ …илсаха ушартай болоо

…р, управленидэхи …лын түлөөлэгшэд, …э нютагта бэеэ харуу… …ерэһэн хэбэр үзүүлээд …агүй, харин хүрэһэн, …газартаа парторгани… …жал хүдэлмэритэй саг …йгөөр танилсажа, …һан дутуу дунданууд… …йра дээрээ усадхаха, …ой секретарьнуудта …һаламжа үгэхэ гэһэн …урдаа табинхайбди. …эдэ, «Дружба» кол… …ртийна организациин …й танилсаад байхада, …отделенинүүдэйнгээ …эхин организацинуу… …лаар һонирходоггүй, …итическэ хүдэлмэри… …алаа хандуулхаяа бо… …инь элирэгдээ һэн. …коммунистнарай дун… …С-эй Уставай эрилтэ… …бдэхэ ушарнууд то… …байба. Колхозэй …ба тэрэнэй секретарь …игорьевой иимэ бай… …сэһэниинь харамтай. …эй райкомой хүтэлбэ… …эй зүбшэһэнэй һүүл… …Григорьевые, хүдөө

ажахын үйлэдбэри һайн мэдэхэ һэн тулань, ажалай тоосоондо ороһон отделениие даагшаар эльгээгээд, партиин райкомой инструктор нүхэр Анциферовые парткомой секретаряар һунгаха гэжэ дурадхагдаа һэн. Энэ хэрэг бүтэһэн байна. Мүнөө ниитэ-политическэ, эмхидхэлэй хүдэлмэри үргэн далайсатайгаар ябуулагдана. Парткомой гэшүүд, мүн бусад эдэбхитэд партийна ба ажалай журам эбдэхэ нэгэшье ушар хараадаа абангүй орхихогүйн тула оролдоно. Колхозник бүхэн социалис уялгануудые абанхай. Мүрысөөнэй дүн үе үе болоод лэ бүридхэгдэнэ. Парткомой үүсхэлээр нютагай радио-дамжуулга хэгдэдэг болоо. Тэрэшэлэн колхозой хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд партийна даалгабаринуудые абанхай. Эдэ бүгэдэ хэмжээ ябуулганууд колхозой ажахы түргэнөөр хүгжөөхэ хэрэгтэ нилээн нүлөө үгэһэн байна.

Тарбагатайн тарящадай һайн ургаса абаһаниинь мэдээжэ. Үйлэдбэриин управлениин түлөөлэгшэд, партиин райком ба бидэнэр партийна организацинуудай ажалшадай дунда ниитэ-политическэ, эмхидхэлэй хүдэлмэри ябуулха, мүрысөө дэлгэрүүлхэ, дүнгүүдыень хожомдуулангүй бүридхэхэ хэрэгтэнь туһалалсаһан байнабди. Хуряалгын хүдэлмэриин эхилхын урда тээ КПСС-эй райкомтой хамта парторганизацинуудай секретарьнуудай семинар-совещани зарлажа, хайшан гэжэ богони болзор соо, шанар һайнтайгаар таряа хуряалга, гүрэндэ тушаалга дүүргэхэ асуудалнуудые хэлсэһэн байхабди.

Хэрбээ ажалда һалан һалихайгаар, харюусалгагүйгөөр хандаха, ажалаа һайнаар эмхидхэжэ шадаагүй гү, али ажалай түлөөһэ гуримшуулаагүй ушарнуудтай золгобол, абяагүй үнгэрхын аргагүйл. Жэшээлбэл, тэрэл «Дружба» колхоздо таряа хадаха техникэ Тарбагатайн ЦРМ-гэй гэмээр тон мууса заһабарилагдажа байна гэжэ мэдээд, тусхай шалгалтын рейд эмхидхэгдээ һэн. Тэрэ рейддэ колхозой, мастерскойн түлөөлэгшэд, сомоной Соведэй депутадууд хабаадажа, ЦРМ-гэй хүтэлбэрилэгшэдэй заһабарилгын хүдэлмэридэ байгаа дутуу дутуу дунданиудые дары усадхахын тула эрид хэмжээнүүдые абхуулһан байгаа.

Мүн иимэ ушар һанагдана. Калининай нэрэмжэтэ колхоздо абтаһан социалис мүрысөөнэй гуримай ёһоор, машина, техникээ һаадгүйгөөр ябуулжа, богони болзор соо кукурузаяа тариһан, зүб квадрадуудые абаһан, машина, тракторайнгаа түлишэ алмаһан нүхэртэ 50 түхэригэй мүнгэн шан барюулагдаха гэжэ хэлэгдэһэн байгаа. 3-дахи отделениин кукурузашад тэрэ гурим дүүргэбэшье, шан абабагүй. Энээн тухай мэдээд, тэрэниие һаатуулһан хүниие оложо, кукурузашадай найдал дүүргэхэ ёһотойбди гэжэ парткомдо дурадхабабди. Тэрэл дары колхозой түрүүлэгшэ алдуугаа мэдэржэ, түрүүшүүлэ шан барюулагдаа бэлэй.

Иимэ жэшээнүүдые тоолохо болоо һаа олон. Эдэниие дурдахадаа, юун гэжэ хэлэхээ һананабши гэхэдэ, бидэнэр урдандаа хүдөө нютаг ерэхэдээ, парторганизациин ажал хүдэлмэриин дутуу дунданууд дыень мүрдэн олоод, усадхаха хэмжээ ябуулгануудые хэлсэншьегүйгөөр ябашадаг бэлэйбди. Харин мүнөө тусгаар ондоо болоо ха юм даа.

Гэхэтэй хамта бидэнэр ажал хүдэлмэридөө хүсэд дадаадүй байнабди. Юуб гэхэдэ, ямар нэгэ эхилһэн юумэеэ дүүргэнгүй орхижорхидог ушарнууд бии. Мүн үйлэдбэриин шухала шухала асуудалнуудые шиидхэлгэдэ үшөөл халирхайшагаар хабааданабди. Үнгэржэ ерэхэдээ, энэ тэрэ хэрэг бэелүүлгэдэ дүршэл багатай байһанаа мэдэрхэ саг ерэдэг. Жэшээлхэдэ, Калининай нэрэмжэтэ колхозой 3-дахи отделенидэ «ёлочка» түхэлэй һаалиин агрегат тодхогдоһон аад, шадабаригүйгөөр ашаглаһанай гэмээр үнеэдэй һаам доошолжо эхилхэдэнь, хүтэлбэрилэгшэд гараар һааха захиралта үгөө һэн.

Би тэрэ колхоздо ерэбэшье, «ёлочкые» хүдэлгэхэ гэжэ оролдобошье, юушье туйлажа шадаагүй һэм. Үйлэдбэриин управленидэ хандахада, «Сельхозтехникын» Мухар-Шэбэрэй отделени руу заагаа. Тэрэнэй толгойлогшо нүхэр Зайцев мэргэжэлтэдэй дутамаг дээрэһээ минии хэхэ юумэн үгы гэжэ мэдүүлээ.

Мал ажалай хүшэр хүндэ хүдэлмэриие оньһожоруулха саг тулажа ерээ бэшэ аал? «Сельхозтехникын» республиканска отделениин хүдэлмэрилэгшэд энээн тухай һанаата боложо, бодото хэмжээнүүдые абаха ёһотой.

Үйлэдбэриин управленинүүдтэхи партийна группанууд долоо һарын хугасаа соо зарим тэды дүй дүршэлтэй болоо. Зүгөөр тэрэ дүршэл тухайнь хөөрэлдөөн нэгэтэшье зарлагданагүй.

Үсэгэлдэр нээгдэһэн КПСС-эй ЦК-гай ноябриин Пленумэй абаһан шиидхэбэринүүдэй хүдөө ажахые улам хүгжөөхэ арга боломжо нээжэ үгэхэ байһаниинь дамжаггүй.

Д. ШИКУЛО,
КПСС-эй обкомой Улаан-Үдын үйлэдбэриин управленидэхи инструктор.

Комсомолой гэшүүн, коммунис ажалай ударник Ульяна Ткачева Улаан-Үдын нарин сэмбын фабрикын хүдэлмэрнишэдэй дунда мэдээжэ болонхой. Коллективэйнгээ ниитын ажабайдалда эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг энэ басаган эрхим шанартай продукци бүтээн гаргана. Зураг дээрэ: Ульяна Ткачева ажаллажа байна.

Ф. СОРОКИНОЙ фото.

Пленумдэ манай бэлэг

Манай «Знамя Ленина» колхозой (Мухар-Шэбэр) гэшүүд КПСС-эй ЦК-гай ээлжээтэ Пленумые ажалай ямар бэлэгээр угтажа байнаб гэбэл, иимэ тоо баримтануудые харуулая. Нэн түрүүн, гүрэндэ орооһо таряа, нооһо, үндэгэ, худалдаха жэлэй түсэб үлүүлэн дүүргэгдээ.

Адууһа малда бардам хүрэхэ үбһэ тэжээл, кукурузын силос, талха тарянай зүйл хэзээ хэзээнэйхиһээ ехээр бэлдэгдэнхэй. Мүнөө отара, фермэ бүхэн 2—2,5 һара хүрэхэ үбһэ тэжээл газаагаа зөөжэ оруулаанхай.

Малшадые, илангаяа хонишодые, һайн байра байдалаар хангаха тушаа ехэ юумэн хэгдэнэ. Эндэ ажахын тоосоондо ороһон хонишодой бригаданууд өөһэдынгөө хүсөөр хониной, хурьгадай байра барьдаг гуримтай. Жэшээнь, хонишод И. Федоров, И. Ковалевой бригадынхид өөһэдынгөө хүсөөр тус тустаа 300—500 толгой хони, хурьгадай байха далнуудые бэлэн болгоо.

Партиин ЦК-гай ээлжээтэ Пленумые тугалшан Д. Дугаржапова, үхэршэн И. Слостин гэгшэд бэлэгтэйгээр угтаба. Тэдэнэй харууһалдаг малнууд тобир тарган, өөдэргэн томонууд, шэгнүүрээ сүүдхын 600—700 граммаар нэмэнэ.

Л. Леонов,
парткомой секретарь.

ТАРЯАН—БАЯЛИГАЙ ДЭЭЖЭ

Хүдөө ажахын продуктнуудые ойрын жэлнүүдтэ элбэг дэлбэг болгохо талаар парти, правительствамнай туйлай ехэ анхарал табинхай. Бэшүүрэй аймаг республика соогоо томохон аймагуудай нэгэндэ тоологдодог гээшэ. Байгша ондо Бэшүүрэй таряашад Эхэ орондоо 133,8 мянган центнер эрхим шанартай таряа худалдаа гэхэ гү, али түсэбөө 114 процент дүүргэв.

Аймагай олонхи колхоз, совхозуудай механизаторнууд оролдосотой һайнаар ажаллажа, ажалай амжалтануудые туйлаа. Жэшээнь, Ждановай нэрэмжэтэ колхозой гэшүүд гектар бүхэнһөө 12,6 центнер орооһо таряа, 14,9 центнер шэниисэ хуряаһан байна. Тус колхозой түрүү комбайнер Николай Кострикин хуряалгын үдэрнүүдтэ машина техникээ һаадгүй, үдэр һүнигүй ябуулжа, «С-6» комбайнаар 424 га таряа хуряажа, 4 мянган центнерһээ дээшэ орооһо суглуулаа.

XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхозой комбайнернууд Андрей Иванов, Кирилл Пантелеев гэгшэд баһашье оролдосотой һайнаар ажаллажа, «С-6» комбайнаар тус тустаа 547 гектар таряа хуряажа, 4770 центнер орооһо абаа. Бэшэшье ажахынуудта таряа хуряалгын халуун хаһа соо шалгаржа, түрүү зэргэдэ ябаһан механизаторнууд олон.

Зарим колхоз, совхозууд энэ жэлдэ хэзээ хэзээнэйхиһээ һайнаар саахарай свёкло ургуулжа шадаа. Тусхайлбал, «Победа» колхозой свёклошод свёкло таридаг бүхы газарайнгаа гектар бүриһөө 131 центнер ургаса хуряагаа. Мүн XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхоз гектар бүриһөө 115 центнер свёкло абаа.

Гэхэтэй хамта эрхим свёклошодой ажалые тэмдэглэмээр. «Победа» колхозой Валентина Астрихинскаягай эрхилдэг звеногойхид 12,5 гектарай га бүриһөө 180 центнер, тус колхозой свёклошон Анисия Синицынагай даадаг звеногой гэшүүд 20 гектар талмайн га бүриһөө 182 центнер саахарай свёкло хуряагаа. Мүн XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхозой түрүү свёклошод Ксения Утенкова, Октябрина Петрова гэгшэд гектарһаа 240—243 центнер хүрэтэр свёкло ургуулжа шадаа.

Хэрбээ 1961 ондо аймагаймнай ажахынууд хамта 7034 га дээрэ кукуруза тариһан байбал, энэ жэлдэ тэрэнээ 8944 гектарта хүргөө гэхэ гү, али 1910 гектараар кукурузын тарилга үргэдхэгдөө. Нёдондо 48 га горох таригдаһан байбал, байгша ондо 929 гектарта хүрөө.

Аймагаймнай кукурузашад нилээдгүй оролдолго гаргажа, дунда зэргээр гектар бүриһөө 287 центнер шэмэтэ ногоон тэжээл хуряажа, 85990 тонно эрхим шанартай силос дарагдаа. Зарим колхоз, совхозууд горитой амжалтануудые туйлаа. Тодорхойлбол, Калининай нэрэмжэтэ колхоз дунда зэргээр га бүриин 502 центнер, «Рассвет» колхоз 300 центнер кукурузын ургаса хуряаһан байна.

Полиин «хатанай» баян хэшэгтэ хүртэһэн мэргэжэлтэд олон болонхой. XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхозой кукурузашан Еремей Петров 129 гектарай га бүриһөө 600 центнер, Ждановай нэрэмжэтэ колхозой суута кукурузашан Жамсо Цоктоев, Бэшүүрэй совхозой—нүхэр Собенников гэгшэд гектар бүриһөө 700 центнерһээ дээшэ ургаса хуряагаа. Охин-Булагай совхозой кукурузашан Илья Чуркин 150 гектарта баян ургаса ургуулжа, га бүриһөө 650 центнер эдеэшэһэн буурсагтай набша намаа абажа шадаа.

Тиигэбэшье энэ жэлдэ аймагай олонхи ажахынууд бии байгаа арга боломжонуудаа гүйсэдөөр хэрэглэжэ шадаагүй. Зарим колхоз, совхозуудта таряа хуряалга ехээр унжагайржа, гээлтэ хоролтодо ороо. Илангаяа Бэшүүрэй совхоздо таряа хуряалга хангалтагүйгөөр үнгэрөө.

Түрүү дүй дүршэл үшөөл һулаар хэрэглэгдэнэ. 47.826 гектар тарянай оройдоол 16.600 гектарынь хэрээһэлүүлэн таригдаа. Жэшээнь, «Рассвет», «Победа» колхозууд энэ түрүү аргые тон мууса хэрэглээ.

Таряалан дээрэ 110 мянган тонно наг шэбхэ гаргагдаха байһан аад, оройдоо 60.660 тонно зөөгдөө һэн. Кукурузын тарилгада 71 мянган тонно шэбхэ гаргагдаха аад, оройдоо 43.860 тонно тараагдаһан байгаа.

Ерэхэ жэлдэ эдэ дутуу дунданиудые дабтахагүйн тула мүнөөнһөө оролдохо болонобди.

1962 оной ноябриин 10-да КПСС-эй ЦК-гай Президиумдэ бэшэһэн бэшэг соогоо Н. С. Хрущев таряалангай ургаса дээшэлүүлхэ, ерэхэ жэлдэ бүри ехэ таряа ургуулжа абаха тушаа зорилго табяа. Энэ ехэ зорилгые шиидхэхэ хэрэгтэ Бэшүүрэй таряашад өөрынгөө хубита оруулха байһаниинь дамжаггүй. Энэ талаар ажахы бүхэнэй арга боломжонууд мүнөө тодорхойлогдожо байнхай.

П. Сапрыкин,
Бэшүүрэй аймгүйсэдкомэй түрүүлэгшэ.

ДЕПУТАДУУД ТУҺАЛАА

Депутат Иван Иванович Филиппенкын хүтэлбэрилдэг Советскэ райсоведэй саг үргэлжын худалдаа наймаанай, ниитын эдеэ хоолой талаар комисси ехэхэн хэрэг бэелүүлнэ. Район дотороо худалдаа наймаа, ниитын эдеэ хоол эрхилхэ хэрэг һайжаруулха тухай райгүйсэдкомой гаргаһан шиидхэбэринүүдэй дүүргэлтые тус комиссиин гэшүүд хододоо хинан шалгажа байдаг.

Һүүлэй үедэ энэ комиссярхин магазинууд, столовонууд, буфедүүд болон киоскнуудай хүдэлмэри һайжаруулха хэрэгтэ горитойхон анхаралаа хандуулһан байна. Тиихэ зуураа һургуулинуудай шабинарые буфедээр хангаха асуудалай хүсэд шиидхэбэреэ олоодүй байһые тодорхойлбо. Тиигээд тэрэ асуудал гүйсэдхэхэ комитедэй заседаниин үзэмжэдэ табигдажа, тодорхой шиидхэбэри абтаа һэн.

Уданшьегүй райсоведэй депутадууд—комиссиин гэшүүд тэрэ тогтоолой дүүргэлтые шалгажа үзэбэ. Район доторхи һургуулинуудта мүнөө буфедүүд эмхидхэгдэнхэй, һурагшадай һуралсалайнтаа забһарта үл залгахадань хэрэгтэй болодог халуун эдеэ хоол болон унданай зүйлнүүд дүүрэн байдаг болоо. **Д. Колмаков.**

…а хүдэлмэриин …үршэлһөө

УПРАВЛЕНИИН ПАРТОРГ

…ар элдүүрилдэг ню… …алдэ хэмһээ эртүүр …ерээ. Тала дайдын …жалнуудэйхиһээ һа… …лаһан байна. Нара… …ар шарахада хаха… …ар харлан гэдээ. …ёр районтоёо хамта …үйлэдбэриин управ… …т Макинска районой …й хүсэд бэлэдхэлтүй… …ань хабар болошоо. …линоградска обкомой …ан Кусаинович Ку… …эгүүдээ тушаажа …һүүлээр, удангүй

…им
…тор хабарай тарил… …эй ямараар хэгдэ… …тухай мэдээе хэдэ… …ан хаража үзэхэдөө, …нэрэмжэтэ совхо… …В. Н. Чистяков һа… …ко, урмаа таһаржа …Энэ ажахы мэдээн …ын һуурида байгаа. …заһабарилагдаагүй, …ожо «зэмэлүүлхэ» …д байһан ушар һа… …аруугүй байгаа һэн. …боложо һуухадань, …ов ерээ. Совхозой …риин байдал: хэдэн …ажэ хүдэлдэг, хэр …торай бии байһан …директорһээ һайса …эн байна. Директор …нуудта дуратайгаар …раа, түгэсхэлдэнь …
…ороһыемнай са… …хэлэн олон барим… …дажа болохо, зү… …агаан гэхэдэ, меха… …сеялкашэд дуталда…

Тиихэдээ «юугээр туһалжа шадахабши? Райкомой секретарьнууд, этигэмжэтэд урда тээншье эндэ ерэхэдээ шанга шангаар дуу гаралдан, «зэмэлээд лэ бусадаг байгаа» гэжэ нүхэр Чистяков досоогоо бодожо һуугаа һэн. Имагтал яажашье һаань, багаар зэмэлүүлхын тулада Чистяков али бүхы юумэ тухай дэлгэрэнгыгээр хөөрэдэг байба.

Зүгөөр хэршье хүлеэжэ байгаа һаань, шэнэ парторг тэрэниие зэмэлээгүй, харин аппарадай хүдэлмэрилэгшэдые, гэрэй эзэн эхэнэрнүүдые, малшадые сеялкашэдээр табиха тухай зүбшэл үгөө. Тэдэнэй дундаһаа зарим трактористнуудые олохо хэрэгтэнь туһалаа, дутаһан трактористнуудые эльгээхэб гэжэ найдуулаа.

Шэнэ газар элдүүрилдэг нютагай олон ажахынуудта кадрнууд дуталдадаг юм. Чистяковтой хөөрэлдэһэнэйнгөө һүүлээр парторг районой центр бологшо Макинск город ошоһон байна. Партиин райкомой бюрогой болон ажалшадай депутадуудай районно Соведэй гүйсэдкомой хамтын заседани дээрэ байлсахадаа, городой эмхи зургаанууд болон предприятинуудта бусажа, совхозуудта туһалхын тулада хүнүүдые эльгээхыень заседанида хабаадагшадта бултандань Кусаинов дурадхаһан байна.

—Зүгөөр энэ хадаа һүүлшын хэмжээн болоно. Тарилгын дүүрэн сасуу нютаг нютагтань саг үргэлжын кадрнуудые бэлэдхэжэ өрохобди,—гээд тэрэ уридшалан һануулаа.

Бүхы ажахынуудта механизаторнуудай бүгэдэ ниитын һуралсал эмхидхэхэ тушаа өөрынгөө түсэбые Сакан Кусаинович дэлгэрэнгыгээр хэлэжэ үгөө. Энэнь совхоздо хүнэй ямар ажал хэжэ байһанһаа дулдыдуулангүйгөөр, тэдэниие машинануудые жолоододог болгожо һургаха гэһэн юрын түсэб байһан юм. Иимэ юумэ хээ һаа, тарилгын болон хуряалгын үедэ өөһэдын механизаторнууд яһала хүрэхэ байна бшуу. Управлениин түрүү ажахынууд бологшо «Новорыбинский», «Хлебороб» гэжэ совхозуудта, мүн бусадшье ажахынуудта кадрнууд тухай асуудал иигэжэ шиидхэгдэһэн байгаа.

Хүнүүдые угтан абаха бэлэдхэл хээ гүш гэжэ нэгэ хоноод байхада, Чистяковто райкомһоо һануулһан байна.

—Ямар хүнүүдые!—гэжэ Чистяков ехэ гайхантяар асууһан байна.

—Механизаторнуудые, ши иимэ хүнүүдые парторгһоо эриһэн байгаа ха юмши,—гэжэ гэрээндэ харюусаа.

Тус асуудал иимэ түргэнөөр шиидхэгдэхэ гэжэ Чистяков һанаандаашье оруулаагүй байгаа ха юм. Тиин тэрэ ехэ соггой хүхюун болоо.

Тарилгын һүүлээр Кусаинов Чистяковто дахяад ерэһэн байна. Ондоо тээһээ ерэһэн механизаторнуудые оройдоошье хэрэглэхээ болихын тулада совхоздо механизаторнуудай бүгэдэ ниитын һуралсал эмхидхэхэ хэрэгтэнь Кусаинов эндэ хоёрдохиёо ерэхэдээ туһалаа. Шэнэ газар элдүүрилдэг томо ажахын хүтэлбэрилэгшэ байһан Чистяков бүгэдэ ниитын һуралсалай ехэ туһатай байһыень тэрэ дороо ойлгожо, тус һуралсалые оролдосотойгоор эмхидхэжэ ороо.

Бүхы асуудалнуудые нютаг нютагай тала харангүйгөөр, партийна ёһоор, холын хараа бодолтойгоор шиидхэхэ гээшэ парторг С. К. Кусаиновай хүдэлмэриин гол шэнжэ шанарынь боложо үгэнэ.

...Мал ажалай фермэнүүдые оньһожоруулгын асуудалаар хэгдэхэ семинарта ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэдые, зоотехнигүүдые управлениин парторг зунай үдэрнүүдэй нэгэндэ уриһан байгаа. Семинарнууд райондо урда тээньшье болодог байһан юм. Зүгөөр ёһо тэдыгээр үнгэргэгдэдэг байгаа. Уригдаһан хүнүүд гоё хубсаһануудаа үмдөөд, амархаяа ябаһан шэнгеэр Алексеевкдэ ерэдэг һэн. Зүгөөр энэ ушарта амарха заб болоогүй. Механизмууд малшадай ажалые ехээр хүнгэдхэжэ үгэдэг гэжэ семинарта хабаадагша бүхэндэ эли тодоор харуулжа үгтэһэн байна.

—Хараад үзыт, фермэнүүдые оньһожоруулха гээшэ мал ажал хүгжөөхэ эгээн лэ зүб зам болоно,—гэжэ парторг хэлээ.

Үдэшэ орой болоһон хойно семинар дүүрэхэ, бултадаа гэр гэртээ бусаа. Зүгөөр фермэнүүдые оньһожоруулха хүдэлмэридэнь туһалхын тулада үйлэдбэриин управлениин хүдэлмэрилэгшэдэй удангүй совхозуудта ерэхэдэнь, директорнууд, мэргэжэлтэд ехээр гайхаһан байгаа. Энэ хүдэлмэриие баймга, «сүлөөтэйшэг болоод» байхадаа хэхэдэ болохо, энээн тухай парторг хэлэдэгшье байгаа һаа, мартаа бэзэ гэжэ ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэдэй зарим нэгэшүүл урдынхяараа һанажа байдаг һэн. Теэд Сакан Кусаинович управленидэ бусажа ерээд, инструкторнууд болон инспекторнуудые суглуулжа, ажахынуудта ошоходоо, хэһэн хүдэлмэриинь дүнгүүдые зүбшэн хэлсээ.

— Үглөөдэр бидэнэр дахяад совхозуудта гарахабди, фермэнүүдые оньһожоруулгадань нютаг нютагтань ошожо туһалагты. Энээниие яажа хэхые ойлгоогүй хүтэлбэрилэгшэ бии байгаа һаа, «Казахстанай 18 жэлэй ой» гэжэ колхоздо үшөө дахин ошожо хараг лэ. Бүхы асуудалнуудые тэрэ доронь шиидхэгты. Энэ хадаа хүнүүдые өөһэдынгөө хүсэндэ бүри ехээр этигэдэг болгохол» — гэжэ зүбшэн хэлсэлгын болоһоной һүүлээр тэрэ хэлээ.

Туһаламжа үзүүлхын тулада инструкторнууд- инспекторнуудэй ерэхэдэ, ажахын хүтэлбэрилэгшэд фермэнүүдые оньһожоруулха хүдэлмэриие оролдосотойгоор бэелүүлжэ орохо ушартай болоһон байха юм.

Ямаршье хэрэгтэ парторг «шэнэ шэнжэ» оруулжа шададаг юм. Ажахынууд жэлһээ жэлдэ хоорондоо мүрысэдэг һэн. Зүгөөр олонхидоо энэ мүрысөөн ёһо тэдысэ хэгдэдэг байгаа бшуу. Коллективэйнгээ нэрэ хүндые хүсэ шадалаа гамнангүйгөөр хамгаалха эрмэлзэлгэ хүнүүдтэ түрүүлжэ шадахаар социалис мүрысөө эмхидхэхэ гэжэ Сакан Кусаинович шиидэһэн байгаа.

«Искра» совхозой коллектив хабар үйлэдбэриин управлениин дамжуулгын туг абаа. Зүгөөр таряа хуряалгын урдахануур КазЦИК-гэй нэрэмжэтэ колхозой комисси эндэ һанагдаагүйгөөр орожо ерээ: Комисси бүхы юумые: техникын бэлэн болоһые, полевой стануудтахи ажаһуудалай эрхэ байдалые, столовонуудта эдеэ хоол эмхидхэлгые эрилтэ ехэтэйгээр шалгаа. КазЦИК-гэй нэрэмжэтэ совхоз мүрысөөндэ илажа гараа.

Мүрысөөндэ илаһан совхозой клубай хажууда амаралтын үдэрнүүдэй нэгэндэ хүнгэн машина ерэжэ зогсоо. «Искра» совхозой директор, партийна организациин секретарь, хүдэлмэришэнэй комитедэй түрүүлэгшэ машинаһаа гаража, тугые клубай сцене дээрэ гаргаа. Зал соо дүүрэтэрээ сугларһан хүнүүд тэдэниие альга ташан угтаа. «Искра» совхозой директор Георгий Игнатьевич Рехвашвилиин тугые дамжуулан үгэхэдэнь, зал соо ехэ намдуухан болоо.

— Шамайе олон хүнэй шэртэн хаража байһан оршон байдалда тугые гэдэргэнь үгэһэнһөө, тэрэниие абахада аятай — гэжэ Рехвашвили хэлээ.

Коллективэй нэрэ хүндэ ямар ехэ удха шанартайб гэжэ хүнүүд илангаяа гүнзэгыгөөр мэдэрһэн байна. Иимэ юумыел туйлаха гэ-

(*Түгэсхэлынь 4-дэхи нюурта*).

Улаан-Үдын шэлэй механизированнэ заводто Эрхүүгэй областьһоо ерэһэн хүдэлмэришэд шэл үйлэдбэрилхэ технологитой танилсажа байна. Тус заводойхид һаяар ашаглалгада тушаагдаха Тулунска шэлэй заводто ажаллаха хүршэнэртөө ехэ туһаламжа хүргэнэ. Зураг дээрэ: Шэлэй заводой автоматикын бюрогой мастер К. Еропкин Тулунска заводой теплобюрогой начальник Б. Гороховто заабари үгэжэ байна.

Ф. СОРОКИНОЙ фото.

Милициин офицер

Орбогор ёрбогор байса шулуугаар хушагдаһан халзан малаан оройнуудтай хада ууланuудшье, үргэн тала дайдашье хүбэн сагаан саһаар хушагданхай, нюдэ һаргаан сайбалзана. Гансал ой тайгын модон, годирон бэдирэн зурыһан гол горходой эрьеые зубшаһан шугы бургааһан өөрсэ илгаран харагдана.

Буряад дэгэлээ бага хөөргэд гэжэ бэһэлһэн үбгэнэй газаагуурхи саһаяа хаман, һахы һалаг байтарнь:

— Сайн байноо, дедушка,— гээд, гэнтэ хажуудань бии болошоһон залуу хүбүүн тэрэниие мэндэшэлээдхинэ.

—Мэндээ, мэндэ. Саһан юрэдөө хэзээнэйхиһээшье эртэ унашаба. Ямар һайхан саг гээшэб,—гэхэ зуураа, хажуудахи хүбүүгээ шэртэн хаража.—ээ, ши, Пурбын хүбүүн гүш даа, таняагүйлби. Яагааш томо болошообши. Ши юун, милици болоо гүш, молодец. Иимэнүүд лэ хүбүүд тэндэ алба хэхэ ёһотой. Эсэгээ яатараашье һажаагаа хүмши. Зай, холо зорёо гүш хүбүүн?—гэбэ.

— Моондо ошохомни.

— Оо, холол зорёо байнаш, теэд һайн ябыш даа.

...1942 он. Дайнай үеын шэмэрүүн хүшэр жэл һэн. Хоёртойхон байхадань абань гартаа буу барижа, шунахай Гитлерэй табисуулнуудые дарахаяа дайн сэрэгтэ оролсоо бэлэй. Тиихэлээрнь эхэнь Кеша Петя хоёроо үбгэ эсэгэдэнь орхёод, ондоо хүнтэй хамжаашаһан гэхэ. Тиихэдэ Пурбын эсэгэ Сада үбгэн Могой горхондо ажаһуудаг, колхоздоол хүдэлжэ байгша һэн. Үбгэ эсэгэшье энэрхы зөөлэнөөр хоёр ашаяа хүмүүжүүлжэ, хүл дээрэнь гаргаа, гарынь ганзагада хүргөө даа.

Сада Имеевичэй хараһаар лэ байтар ашануудшье томо болоо, нютаг тосхониинь, колхозыншье хубилан хүгжөө. Мантан томо трактор, машина морин анзаһа, гар хүдэлмэри хойшонь гаргаа. Аша хүбүүн Кеша һурахадаа бэрхэ, ухамай һүбэлгэн, классһаа класста дамжан орожо, 8-дахи хүрэтэр һураа.

Үбгэ эсэгынгээ үтэлжэ, үлбэр хүндэ бэетэй болоходонь Иннокентий өөрөө колхоздоо хүдэлжэ, нүгөө хоёроо тэжээхэ баатай болоо. Тиигэбэшье һургуулияа хаягүй, үдэшэлэн ажалһаа таһарангүй һуража, дунда һургуулитай болоо юм. Удангүй ажалша бэрхэ, магтаалта хүбүүн ленинскэ комсомолой зэргэдэ абтажа, үшөөл һайнаар хүдэлхэб, элдэб эсын муухай ябадалтай эбсэшэгүйгөөр тэмсэхэб гэжэ шахаа тангаригаа үгэһэн юм.

Зүгөөр Иннокентиин зүрхые, һанал бодолые милициин хүдэлмэри ехэл һонирхуулдаг байгаа. Гурим эбдэдэг, хулигантадаг, архи уудаг забхай

ябадалтаниие харахадаа, ой ухааһаа зэбүүрхэдэг, үзэн ядадаг бэлэй. Теэд эрэ хүн зориһондоо хүрэдэг ха юм даа. Комсомолой аймагай комитет Иннокентий Будаевые милициин органдо хүдэлхыень һайшааба.

Комсомолой путёвко бариһан залуу хүбүүн 1960 оной июниин нэгэ үдэр Түнхэнэй аймагай милициин таһагай начальнигай кабинедтэ орожо ерээ бэлэй. Иигэжэ юрын милиционер болгогдон, харюусалгатай, хүндэтэйшье албанда абтажа, түрүүшын үдэрһөө эхилжэ шударгы, ахамад тушаалтанай захиралта ханамжатай һайнаар, саг дарыдань гүйсэдхэдэг хүдэлмэрилэгшэ болохо байһанаа аха нүхэдэйнгөө урда харуулаа.

1961 оной мартын эхеэр Иннокентий Будаевта «младший сержант» гэжэ зэргэ олгогдобо. Милицидэ орожо, алба хэжэ эхилһэн сагһаань хойшо жэл хахад үнгэрбэ. Нэгэ участок даажа гараха хүн хэрэгтэй болоо. Таһагай начальник, партийна организаци нүхэр Будаев дээрэл тогтобо. Энэл нүхэрэй тэдэнэй найдабари бэелүүлжэ шадаха байһандань тэдэ этигэбэ. Уданшьегүй Иннокентий Будаев Хэрэн тосхонһоо баруулжаа халбайһан Моондо хүрэтэрхи участогые даажа, милициин түлөөлэгшэ болгогдон томилогдобо.

Нүхэр Будаевай участогта 11 тосхон һууринууд, аймагай түб Хэрэн тосхоной хахад оролсоно. Тала дайданьшье нилээд арьбан, үргэн даа. Теэд яахаб. үбгэ эсэгынгээ юрөөл бэелүүлэн, бэеэ даажа, харюусалгатайхан ажалда ороо бшуу. Аха нүхэдэй, нютагуудай олониитын туһаламжаар даажа абаһан участогтаа ниитын гурим ёһо нягтаар сахиха хэрэгтэ нэтэрүү оролдосотойгоор оробо.

Ниитын гурим сахихаһаа гадна, гэмтэ ябадал ушаруулхагүйн түлөө, тиимэ үйлые огтолон зайсуулхын түлөө тэмсэхэ шухала. Тиимын тула нүхэр Будаев һэжэглэл түрэмөөр тиимэшэгүүд, найдамжагүй хүнүүдые тодорхойлон элирүүлдэг, тэдэнэй абари зангые нарин адаглажа, байд гээд лэ хөөрэлдэдэг болобо.

— Иннокентий Пурбуевич, манай хүршындэ нэгэ танигдаагүй хүн бии болоо, хаанашье хүдэлдэггүй янзатай, ходо архидаха хэбэртэй, юрэдөөл һэжэг түрэмөөр хүн,— гэжэ нэгэ этигэмжэтэ нюурынь нүхэр Будаевта мэдүүлээ һэн. Дары тэрэнэй хойноһоо адаглажа захалаа һэн. Удаань тэрэнтэй өөрөө ошожо хөөрэлдэбэ. Харин тэрэнь хаанашье ажалгүй хүн байшоо. Тэрэниие нүхэр Будаев ажалтай болгоһон юм.

1962 оной зун. Иннокентий Будаевай ажабайдалда баяр баясхаланта үе болобо. Тэрээндэ «милициин младша лейтенантын» зэргэ олгогдоо.

Даажа абаһан участогайнгаа хүн зондо хүндэтэй болоһон энэ залуу офицер үнгэрһэн милициин үдэрые һайн үрэ дүнтэйгөөр угтаба. Тэрэниие ВЛКСМ-эй Буряадай обком Хүндэлэлэй грамотаар шагнаа.

К. Халтанов.

Сэлэнгын уһан замшад долоон жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө тэмсэлдэ эдэбхи ехэтэйгээр хабаадалсажа, уһан замаар республикынгаа арадай ажахын ашаа шэрэхэ даалгабариие амжалта түгэсөөр дүүргэбэ.

Амжалта түгэсөөр сезоноо дүүргэбэ

Хабар, май һараһаа эхилээд уһанай хүрэтэр Сэлэнгэ, Сүхэ, Хёлго, Баргажан голнуудаар пароход болон баржанууд таһалгаряагүйгөөр тамаржа, колхоз,совхозуудай машина, тракторнуудай горючи, барилгын материал хэрэгтэй газартань абаашаһан байна. Таряа хуряалгын эхилһэн сагһаа хойшо уһан замшад гүрэндэ худалдагдаһан ороохо таряа, овощ зөөжэ гараа. «Сергей Тюленин». «Заря» гэжэ теплоходууд хабарай тарилгын үедэ Бэшүүрэй болон Хяагтын аймагуудай колхоз, совхозуудта 15 мянган тонноһоо дээшэ горючи болон түрхихэ материал зөөгөө.

Сентябрь, октябрь һарануудта уһан замшадай хүсөөр олон мянган тонно ороохо таряан тушаалгын пунктнуудта асарагдаа. Иигэжэ республикымнай уһан замшад ашаа шэрэхэ сезонойнгоо даалгабариие болзорһоонь урид үлүүлэн дүүргээд. КПСС-эй ЦК-гай ээлжээтэ Пленумэй хүндэлэлдэ ажалай вахтада жагсаад, пароходуудайнгаа заһабарилгые эхилбэ.

Д. Балданов.

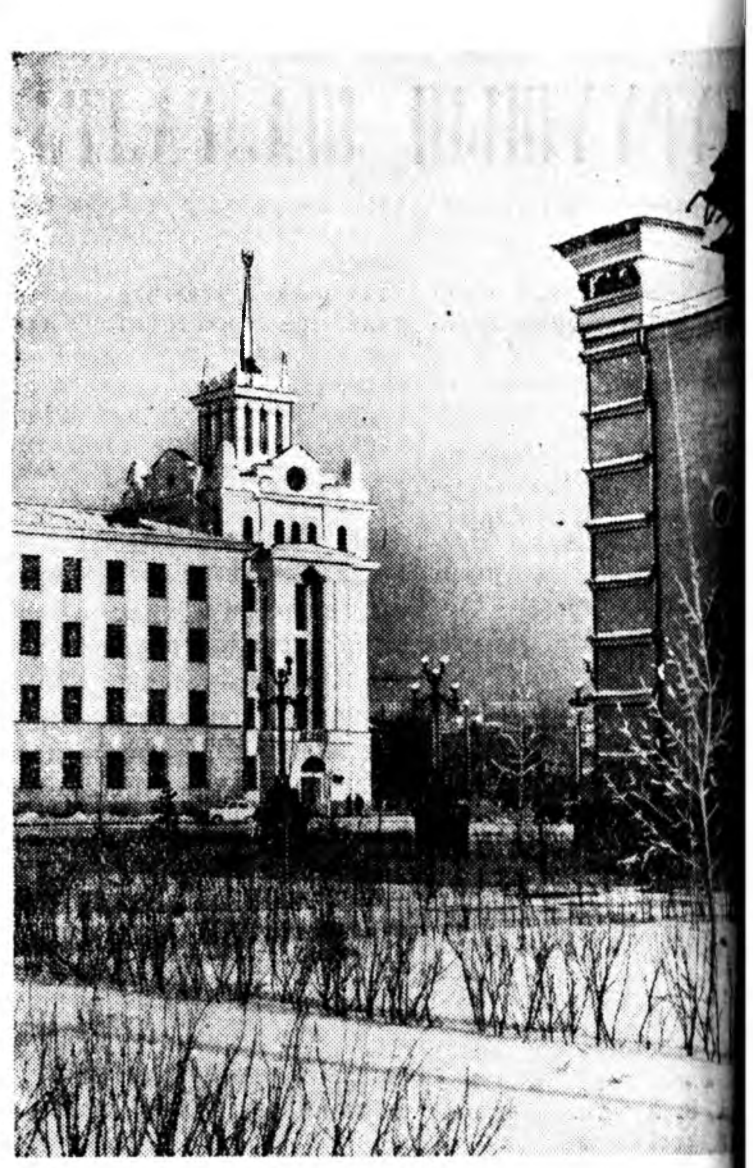
ХАХАД ЖЭЛ СОО...

Байгалай загаһашад тухай һураг суу холуур таранхай. Тэндэхид мүнөө загаһа бариха жэлэйнгээ түсэб болзорһоонь холо урид дүүргээ.

Дубининай загаһанай заводой хүдэлмэришэд хубитаяа баһал алданагүй. Жэл соо 18,5 мянган центнер загаһа бариха түсэбтэй байгаад, тэрэнээ хахад жэл соо гэхэ гү, аяар июлиин 20-до дүүргэһэн байна. Тус заводойхидой барижа, болбосоруулжа эльгээһэн загаһан оронойомнай алишье хизаарта хүргэгдэдэг. Сонгоогдомол омоли — амтатайхан эдеэн. Тэрэ заводой гаршагтай. хайрсагуудай ошоходо, эдеэ хоолой магазинуудта хамагай түрүүндэ тэдэнэй хабхаг нээгдэдэг байха юм.

Жэлэйнгээ түсэб болзорһоонь холо үлүүлэн дүүргэһэн Дубининай загаһанай заводойхид үйлэдбэрэе оньһожоруулхын хойноһоо ехэ анхарал хандуулна. Далай дээгүүр ябадаг бүхы онгосонуудаа мотороор ябуулдаг болгоо. Цехүүдэйнгээ хүшэр хүндэ хүдэлмэри оньһожоруулаа.

С. Балдуев.

ҮБЭЛЭЙ ҮДЭР. Б. Поповой фото

АЛЖИРТАХИ МҮНӨӨНЭЙ БАЙДАЛ

Алжирай Арадай Демократическа Республикын ниислэл Алжир город хадын ташалангуудаар далайн эрье хүрэтэр нэмжыдэг юм. Мүнөө үеын олон дабхар гэрнүүдэй орой болон балконууд дээрэ улаан хахад һаратай, одотой сагаа-ногоон үнгэтэй национальна тугууд намилзана. Алжир колониальна дарлалтаһаа сүлөөрөөд, бэеэ даагаад хүгжэхэ замда ороо гэжэ эдэ тугууд тус городто ерэгшэдтэ һануулжа үгэнэ.

Бен Беллын толгойлдог залуу республикын правительствын үмэнэ ехэ, шухала зорилгонууд табигданхай. Эдэ зорилгонууд национальна сүлөөрэлгын фронтын политическэ программа дотор найруулагданхай. Тус программые Алжирай революциин Национальна совет 1962 оной июньдэ Триполидэ (Ливи) баталан абаһан юм. Аграрна реформо хүсэдөөр хэхэ, томо предприятинуудые гүрэнэй мэдэлдэ абаха, оронииие индустриализацилха, кооперативна байгуулалтые дэмжэхэ, үзэг бэшэг мэдэхэгүй ябадал усадхаха, национальна соёл культурые хүгжөөхэ, шэнэ ёһоной колониализмтай тэмсэхэ, бусад хэмжээнүүдые абаха гэжэ программа дотор хараалагдаһан байна.

Алжирай правительство эдэ зорилгонуудые дүүргэжэ ороо. Национальна учредительнэ сутлаанай һунгалта орон дотор болоһон байна. Алжирай конституциин проект зохёохыень энэ суглаанда даалгагдаа. Хүдэлмэригүйдэлгэтэй тэмсэхэ, армиие үсөөн болгохо, шэнэдхэн байгуулха, һуралсалай шэнэ жэл эхилхэ эрхэ байдал бии болгохо, үгытэйшүүлые тулюур муу байрануудһаань һайн байрада оруулха, мүн бусад олон асуудалнууд түрүүшын ээлжээндэ шиидхэгдэхээр табигданхай. Нютаг нютагуудта гүрэнэй аппарат болон захиргаа байгуулангүйгөөр эдэ асуудалнуудай нэгыеньшье шиидхэхэ аргагүй. Урдын «Алжирай» колониальна захиргаанай 80 процентнь Франциин ноёд түшэмэдһөө бүридэдэг байгаа. Алжирайхид гол түлэб техническэ, хамһабариин хүдэлмэри дүүргэдэг байһан юм.

1962 оной июньдэ Франциин ноёд түшэмэд Франци дуудагдажа ошоһон байха юм. Тэдэнэр бусахынгаа урда тээ бүридхэлые болон хэрэгэй документнүүдые эмхи гуримгүй болгожо, бусайдуулһан байгаа бшуу. Шэнэ засагаархидта «захиргаанай талаар задагай байдал» тохёолдоо. Эдэ бэрхэшээлнүүдые дабахын тулада дайнда хабаадаһан, мүн нюуса хүдэлмэри хэдэг байһан алжирайхидые гүрэнэй аппарадай гол тушаалнуудта правительство томилһон байна. Шэнээр байгуулагдаһан гүрэнэй аппарат һуралсалай шэнэ жэлые амжалтатайгаар эмхидхэжэ, мүн гэмтэ ябадалтай, хонжоо наймаашадтай тэмсэл хэжэ байнхай.

Дайнай үедэ хэдэ мянган һууриин газар һандаргагдаа, виноград таридаг газарнууд дээрэнь траншейнүүд малтагдаһан, полинууд дээгүүрнь шүбгэтэй шабын түмэр хүреэнүүд бодхогдоһон, малайнь бэлшээринүүд дээгүүр минэнүүд булагдаһан байгаа. Ниислэлэй квартал бүридэ шахуу һандархай гэр байранууд харагдажал байһаар. Эдэ бүгэдэ болон бусад хэдэн олон мянган һандаралые фашистска алууршад тохёолдуулһан байна.

Мүнөө правительственна бүхы органууд намарай хүдөө ажахын хүдэлмэридэ хабаадуулагдана. Эдэ хэмжээ ябуулганууд Алжирта тусгаар шухала удха шанартай. Алжир —хүдөө ажахые эрхилдэг орон юм. Таряанай ургасаһаа олон миллион хүнэй ажана һайн байдал дулдыдаха болоно. 1961 ондо ургаса багаар абтажа, мал олоор гарзалаа һэн. Энэ хадаа Алжирай тосхонуудай хүн зониие бүри үгытэй, ядуу байдалтай болгоо.

Нютагаа урилһан хэдэн зуу мянган хүн, мүн концлагерьнуудһаа сүлөөлэгдэгшэд һандарһан гэр байрануудтаа бусажа ерээ. Ерэхэ жэлдэ һайн ургаса абахын, хүдөөгэй зоной экономическа байдал һайжаруулхын тулада намарай хүдөө ажахын хүдэлмэри эмхидхэхэ горитой зорилго правительствын үмэнэ табигдаа.

Ороной эгээн эрхим газарые Франциин газар эзэмдэгшэд, зарим хубииень Алжирай помещигүүд урда мэтэ эзэлжэл байһаар. Таряашадай олонхинь (дунда зэргээр бүлэ бүхэниинь 5-6 хүнһөө бүридэдэг) 1—2 гектарһаа ехэ бэшэ газартай. Газаргүй таряашад—батрагууд орон дотор олон бии.

Француудай орхиһон газарые хамтаараа ашаглахын тулада «туһаламжа үзүүлхэ комитедүүдые» хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд болон үгытэй таряашад Алжирай хэдэ хэдэн районуудта байгуулаа. Алжир департаментын районуудай нэгэн болоһон Буфаригта 2300 таряашан француудай орхиһон газарые, мүн өөһэдтөө хамаатай газарые хамтаараа элдүүрилээ. Газараа элдүүрилхэдэнь үгытэй таряашадта правительство түлөөһэгүйгөөр туһаламжа үзүүлдэг.

Кооперативуудта орожо нэгэдэхэ гэһэн эрмэлзэлгэнүүд ороной бусадшье районуудта үзэгдэнэ. Тимгадта, Батна шадар сэрэгэй алба хэгшэдэй 50 бүлэ 1200 гектар газар дээрэ кооператив байгуулаа. Француудай орхиһон газарые алжирайхидай үмсөөрөө эзэлхыень Алжирай правительство хориһон байна.

Алжирта газар хахалжа элдүүрилгэ түлэг дундаа хэгдэжэ байнхай.

Промышленностиин хүдэлмэри һэргээхын тулада угаа ехэ оролдолго гаргаха хэрэгтэй болоно. Завод, фабрикануудта, мастерскойнуудта хүдэлмэри эхилхын тулада урьһаламжа, түүхэй эд, эгээн шухала юумэнь гэхэдэ —үйлэдбэриие эмхидхэжэ, тэрэниие хүтэлбэрилжэ шадаха мэргэжэлтэд хэрэгтэй болохо байна. Инженер, техникүүдэйнь 90 процентнь француузууд байһан юм. Мүнөө мэргэжэлтэд Алжирта ехэ удаанаар бусажа ерэнэ. Хэрбээ предприятинуудай эзэдэй тусхай болзор соо бусажа ерээгүй һаань, алжирайхидай дундаһаа гүрэнэй директорнүүд болон эрхилэгшэдые томилхо, предприятинуудые нээхэ гэжэ правительство бодомжолжо байнхай. Саашадаа томо предприятинууд гүрэнэй мэдэлдэ абтаха юм. Байгаалиингаа баялигуудта үндэһэлэн, ороныие индустриализацилха гэжэ хараалагданхай. Энэ хадаа ороной экономическа болон политическэ бэеэ даанхай байдалые бэхижүүлхэ байна.

Оронойнгоо экономикые һэргээхэ, бэеэ даанхай байдалые бэхижүүлхэ, ажалшадай байдал һайжаруулха зорилгоор сүлөөтэ Алжирай правительствын абажа байһан бүхы хэмжээ ябуулгануудые Алжирай компарти эдэбхитэйгээр дэмжэнэ.

Алжир ООН-ой гэшүүндэ абтанхай. Алжирай Республика тогтоһон сагһаа хойшонхи түрүүшынгээ үдэрнүүдһээ эхилэн, эб найрамдалай, колониальна богоолшолгоһоо дарлагданги арадуудые сүлөөлхын түлөө тэмсэнэ. Алжирай прави[...] дааһан политика бэелүүлдэ[...] правительственна делега[...] Йорк ошоод, ООН-ой Генер[...] самблейн сессидэ хабаад[...] үедэ Америкын радио, [...] болон хэблэл, Алжирай пр[...] вые толгойлогшо Бен Бел[...] ошоһые буруушааһан шу[...] һан байгаа. Национальна [...] гын фронтын орган бол[...] Шааб» газетэ Америкын [...] то шанга харюу үгөө: «Ал[...] өөрынгөө гадаадын болон [...] политика бэелүүлхэдэ, [...] өөрынгөө арадай аша ту[...] хүтэлбэри болгодог [...] орон гэжэ ойлгохо хэрэг[...] гээд газетэ бэшэһэн бай[...]

Алжир бэеэ даанхай [...] болоо. Бүрин эрхэеэ [...] түлөө, революциин уг зор[...] бэелүүлхын түлөө тэмс[...] дүүрээдүй. Эвианска [...] ёһоор, Алжирай газар д[...] циин сэрэгүүд үшөө байж[...] Ороной экономикын бүх[...] һалбаринууд, тусхайл[...] нефть болон газ абал[...] Франциин капиталай гар[...] Хэдэн жэлэй урда тэ[...] капитал Сахарын нефт[...] абажа эхилһэн юм.

Бэрхэшээлнүүдэй то[...] долоон жэлэй турша [...] һон дайнай болон юума[...] гын үедэ хатуужаһан [...] дайшалан абаһан бэеэ д[...] далаа бэхижүүлхээр, у[...] колониальна ээрхэлтын [...] гуудые усадхахаар, [...] сүлөөрэлгын фронтын [...] программа соо бэшэгдэ[...] нуудые оронойнгоо тү[...] тэ түшэглэн бэелүүлхээр [...] дэнги байна.

Е. [...]
ТАСС-ай корр[...]
Алжир город.

Бэеэ даанхай Алжирта. Ороной имагтал нютаг зоной байрладаг Касба кварталай Гренадын үйлсэдэ.

АДН-нэй—ТАСС-ай фото.

Суүдэй зал сооһоо

ГЭМТЭ ЯБАДАЛТАН ЗЭМЭЕЭ АМАСАБА

Ниитын болон гүрэнэй зөөриие үриһэн, хулууһанайнгаа болон бусад хүндэ гэмтэ ябадал хэһэнэйнгээ түлөө Г. П. Лепин гурба дахин хэһээлтэдэ ороһон байгаа.

Тиибэшье Лепин Шатурска электростанциин гэр байрын-коммунальна таһагай бухгалтер боложо ороод, гэмтэ ябадалаа үргэлжэлүүлжэ, хулуушадай бүлэгые эмхидхэһэн байгаа. Тэрэ бүлэгтэ электростанциин кассир А. Я. Цыпин, гэр байрын-коммунальна таһагай бухгалтер М. П. Валуев болон энэ таһагай бухгалтер В. Е. Дудкин гэгшэд оролсобо. Тэдэ хулгайшад худал хуурмаг мүнгэнэй документнүүдые хэжэ байгаад, хэдэн жэлэй турша соо 36 мянга шахуу түхэриг шэнэ мүнгөөр хулгайлжархиһан байгаа. Тэрэнэй ехэнхинь Г. П. Лепинэй гарта ороо.

Хэдэн жэлэй туршада эдэ хулгайшад зоргоороо боложо байгаа. Юундэ иимэ юумэ болооб гэхэдэ, Шатурска электростанциин ахалагша бухгалтер И. Е. Мухин болон капитальна барилгын таһагай ахалагша бухгалтер И. И. Ефимцев өөһэдынгөө уялгада оһол назагайгаар хандадаг байгаа бшуу. Тэдэнэр шалгалта хэхэ тогтоогдомол дүримые дүүргэдэггүй байба. Харин Ефимцев тиимэ шалгалтын боложо байха үедэ, тэдэ хулгайшадтай хамта архидадаг һэн. Шатурска электростанци «Мосэнергиин» системэдэ ородог юм, тэрэнэй управлениин ревизорнууд мүнгэнэй документнүүдые халирхайгаар шалгадаг байгаа.

Москвагай областной сүүдэй уголовно хэрэгүүдые шалгажа үзэдэг сүүдэй коллеги энэ хэрэгые нээмэл заседани дээрэ хаража үзэбэ. Г. П. Лепин толгойн саазада орохоор шиидхэгдэбэ, А. Я. Цыпин, М. П. Валуев—туд бүридөө 15 жэлээр сүлөөгөө хаһагдаба. Бусад сүүдлүүлэгшэд түрмэдэ һууха элдэб болзорнуудые абаа. Г. П. Лепинэй амиие мни абарыт гэһэн гуйлтыень РСФСР-эй Верховно сүүдэй Президиум хангабагүй.

В. Терентьев,
ТАСС-ай корр.

УПРАВЛЕНИИН ПАРТОРГ

(Түгэсхэл. Эхиниинь 3-дахи нюурта)

жэ парторг оролдодог байгаа бшуу.

С. К. Кусаинов нилээд юумэ үзэһэн хүн. Тэрэ Октябриин революциин болоһон жэлдэ түрэһэн юм. Тэрэнэй намтар революциин болоходо сүлөөрһэн нүүдэл шахуу байдалтай казах арадай түүхые эли тодоор харуулжа үгэнэ. Үгытэй хүнэй хүбүүн хонишон Сакан горно техникум дүүргэжэ, өөрынгөө уг гарбал сооһоо эрдэмтэй болоһон түрүүшын хүн юм. Удаань зургаан жэлэй турша соо армида алба хээ, түрүүшын үдэрһөө эхилэн, һүүлшын үдэр хүрэтэр фронт дээрэ ябаа.

Горно мастер С. К. Кусаиновые 1949 ондо руднигай парторгоор һунгаа һэн. Партийна хүдэлмэридэ ябахадаа, тэрэ коллективэйнгээ дүй дүршэлдэ, хүнүүдэй һанал бодолдо түшэглэдэг бэрхэ эмхидхэгшэ, шадамар хүтэлбэрилэгшэ байһанаа харуулаа.

«Одесский» совхоз ургаса хуряалгын үедэ баһал гээгдэлдэ ороһон байгаа. Бүхы шалтагааниие элирүүлэн мэдэхын тулада парторг өөрөө энэ совхоздо гараһан байха юм.

— Хуряалгамнай гээгдэлтэй, хэнэйшье туһаламжа үзүүлдэггүй байхада, би гансаараа юу хэжэ шадаха гээшэбиб,—гээд совхозой директор Абдрашитов хэлэжэ һуугаа һэн.

Сакан Кусаинович мэргэжэлтэдые, партбюрогой гэшүүдые суглуулаа. Юрын хөөрэлдөөнэй болоходо, энээндэ хабаадалсаһан хүн бүхэн директорэй яажа хүдэлмэреэ ябуулдаг тухай һанамжануудаа хэлэһэн байгаа. Тэрэ хэнтэйшье зүбшэл хэдэггүй, зүбшэл хэхэ болоо һаа, өөрыгөө доромжолһон болохоб гэжэ тоолодог, мэдэлдээ байһан хүнүүдтэ шэрүүнээр хандадаг, тэрэнэй зааабаряар отделенинүүдые эрхилэгшэд, бригадирнууд гар үзүүрэй хүдэлмэри хэжэ, гол хүдэлмэринь һаатадаг байгаа гэжэ элирүүлэгдээ. Шүүмжэлэлэй хүсэд үндэһэ баримтатай байһан дээрэһээнь, Абдрашитов өөрөө зэмэтэйб, хүдэлмэреэ шэнэдхэн табиха хэрэгтэй гэжэ анха түрүүн ойлгожо абаһан байшоо ха.

— Хүнүүдэй дунда хэһэн хүдэлмэри тухайнь директорэй тоосооe совхозой коллективэй хамтын суглаан дээрэ ургаса хуряалгын дүүрэмсээр табихыень партийна бюродо би дурадханаб, —гээд Кусаинов хөөрэлдөөгөө дүүргэһэн байха юм.

Энэ хадаа олон юумэ хэхыень директорые уялгалаа.

Өөрынь хүдэлмэри тухай тоосоое шагнахын тулада Сакан Кусаинович Кусаиновые партиин Целиннэ крайкомой бюродо дуудаа.

Элидхэлээ бэлэдхэһэн аад, угэ хэлэхэдээ, тэрэ имагтал элидхэлэйнгээ түрүүшын абзацые хэрэглээ. Удаань машинаар сохигдоһон элидхэлэйнгээ хуудаһануудые орхижорхёод, совхозуудта механизаторнуудай бүгэдэ ниитын һуралсал яажа эмхидхэһэн, хүдөө ажахын үйлэдбэри эрхилхэ түрүү онол арганuудта хүнүүдые яажа һургаһан, олон һайн үүсхэл коммунистнуудай гаргадаг байһан тухай ехэ абьяастайгаар хөөрэжэ ороһон байгаа. Хүүгэдэй саад, яслинуудые барилга тухай, механизаторнуудай ажаһуудал һайжаруулха талаар хэгдэһэн хүдэлмэри тухай, газар таряалан эрхилхэ пропашной гурим хэрэглэлгэ тухай тэрэ хэлээ.

Алексеевскэ үйлэдбэриин управлениин хорин дүрбэн ажахы бултадаа гүрэндэ мал ажалай бүхы түхэлэй продукци худалдаха арба һарынгаа түсэбые хизаар дотороо түрүүлжэ дүүргээ, намарай паар хахалалгые бусад управленинүүдһээ урид түгэсхөө.

Энээн тухай хөөрэхэдөө, амжалтануудые хүнүүд лэ хангаа. Хэрбээ хүтэлбэрилэгшэ хамагай һүүлдэ аһасалдажа ябаха гээгүй һаа, хүнүүд тухай саг үргэлжэ анхарал оролдолго гаргаха, тэдэнтэй хүдэлмэри ябуулжа шадаха ёһотой гэжэ Сакан Кусаинович ходоо онсолон тэмдэглэдэг байгаа.

Партиин Целиннэ крайкомой бюро парторгын хүдэлмэриие һайшаагаад, тэрэнэй хүдэлмэриин дүй дүршэлые согсолжо, дэлгэрүүлхэ гэһэн шиидхэбэри гаргаа.

В. Пархоменко,
ТАСС-ай корр.

Целиноград город.

Редакторай орлог[...]
М. Н. Н[...]

Манай адрес, телефон[...]

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Улан-Удэ, ул. Ленина [...]
ФОНЫ РЕДАКЦИИ: редактора—46-32, зам. редакт[...] ответ. секретаря—27-87, отделов: партийной жизни и [...] —24-74, сельского хозяйства и советского строитель[...] промышленности, транспорта, информации—35-14, литературы и искусства—34-05, писем и рабсельк[...] отдел переводов и корректорская—35-95, бухгалте[...] Для междугородных переговоров — 16.

Гор. Улан-Удэ, типография Министерства [...] Бурятской АССР.

Н00611. Зак. [...]